

Saue valla

2018. aasta eelarve seletuskiri

SISUKORD

1. ÜLDOSA.....	3
1.1 MAKROMAJANDUSLIKUD EELDUSED.....	4
1.2 RIIGI TASANDI FISKAALPOLIITIKA.....	4
1.4 KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜKSUSE FINANTSJUHTIMISE SEADUS (KOF).....	5
1.5 ÜLEVAADE SAUE VALLA 2018. AASTA EELARVEST.....	5
2. PÕHITEGEVUSE TULUD.....	7
2.1 MAKSUD.....	9
2.2 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK (OMATULUD).....	10
2.3 SAADAVAD TOETUSED TEGEVUSKULUDEKS.....	12
2.4 MUUD TEGEVUSTULUD.....	13
3. PÕHITEGEVUSE KULUD.....	14
3.1 ÜLDVALITSEMINE.....	17
3.2 RIIGIKAITSE JA AVALIK KORD.....	20
3.3 MAJANDUS.....	21
3.4 KESKKONNAKAITSE.....	25
3.5 ELAMU- JA KOMMUNAALMAJANDUS.....	29
3.6 TERVISHOID.....	30
3.7 VABA AEG JA KULTUUR.....	31
3.8 HARIDUS.....	42
3.9 SOTSIAALNE KAITSE.....	51
4. INVESTEERIMISTEGEVUS.....	57
4.1 ÜLDISED VALITSUSSEKTORI TEENUSED.....	58
4.2 MAJANDUS.....	58
4.3 KESKKONNAKAITSE.....	60
4.4 ELAMU- JA KOMMUNAALMAJANDUS.....	62
4.5 TERVISHOID.....	63
4.6 VABAAEG JA KULTUUR.....	63
4.7 HARIDUS.....	64
4.8 SOTSIAALNE KAITSE.....	65
5. FINANTSEERIMISTEGEVUS.....	67
6. LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS.....	69
LISA.....	70

1. ÜLDOSA

24. oktoobril 2017. aastal sündis Saue valla, Kernu valla, Nissi valla ja Saue linna ühinemise tulemusel uus ühinenud Saue vald. Saue ühendvallas on 21 586 (oktoobri, 2017 seisuga) elanikku ning valla territooriumi pindala on 615 km². Vallas on kokku 54 asulat: üks linn (Saue), kolm alevikku (Laagri, Riisipere, Turba) ning 50 küla. Keskuseks on Saue linn.

Valla 2018. aasta eelarve koostamise õiguslikud alused on „Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus“ ja eelarve koostamise ajal kehtivad (ühinemiseelse) Saue valla, Kernu valla, Nissi valla ja Saue linna arengukavad. Eelarve koostamise tehniliseks aluseks on Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus (KOFs) ja Saue valla finantsjuhtimise kord.

Ühinemine tingib teatud erisused eelarve koostamises. Kuna käesolev eelarve on ühinenud Saue valla esimene eelarve, siis ei ole arvandmeid otseselt minevikust võimalik tuua, küll aga on arvandmed mineviku kohta tuletatud ühinenud omavalitsuste vastavate perioodide arvandmete summeerimise teel. Kuna ühinenud omavalitsustel oli eelarve koostamises (eelkõige detailsuse astmetes ja kulude klassifikatsioonis erinevaid lähenemisi), siis ei ole võimalik kõikide perioodide kõikidel kirjetel tagada maksimaalselt täpset võrreldavust.

Olulisemad Saue valla eelarvelised allasutused on Ääsmäe Põhikool, Ääsmäe Lasteaed Laagri Lasteaed, Tuleviku Lasteaed, Veskitammi Lasteaed, Nõlvaku Lasteaed, Saue Valla Kultuurikeskus, Saue Valla Noortekeskus, Saue Vallaraamatukogu, Ääsmäe Raamatukogu, Nissi Põhikool, Turba Kool, Riisipere Lasteaed, Turba Lasteaed, Nissi Valla Kultuurikeskus, Riisipere Raamatukogu, Turba Raamatukogu, Saue Gümnaasium, Saue Muusikakool, Saue lasteaed Midrimaa, Saue Noortekeskus, Saue Päevakeskus, Saue

Huvikeskus, Saue Linna Raamatukogu, Saue Linnavarahaldus, Saue Spordikeskus, Kernu Põhikool, Ruila Põhikool, Haiba Lastekodu, Kernu Valla Rahvamaja, Kernu Vallaraamatukogu, Ruila Raamatukogu ja Laitse Raamatukogu (33). Valla eelarvest finantseeritakse tütarettevõtjat OÜ Laagri Haridus- ja Spordikeskus (Laagri Kooli) ja tütarettevõtja – Ääsmäe Kultuuri- ja Spordi SA tegevust. Tütarettevõtte Saue Spordirajatised OÜ finantseerimise kaudu on kavas ehitada 2018 – 2019. aastal Saue Gümnaasiumi laiendusena uus koolispordihall.

1.1 Makromajanduslikud eeldused

Rahandusministeeriumi suvise prognoosi kohaselt kasvab majandus 2017. aastal 4,3% ja 2018. aastal 3,3%. Samasse suurusjärku jäävad ka teiste institutsioonide prognoosid. Tarbijahindade kasvuks kujuneb 2017. aastal 3,4% ning 2018. aastal 2,7%. Tööpuudus mõnevõrra suureneb 2017. aastal (6,9%-ni) ja 2018. aastal jätkab tõusu (ulatudes kuni 8,3%). Sellel aastal jätkub tööintensiivsuse suurenemisest ning ettevõtete finantsseisu paranemisest tulenev keskmise palga kasv. 2017. aasta kokkuvõttes oodatakse 6,4%-list palga nominaalkasvu. 2018. aastal taandub keskmise palga nominaalkasv 5,2%-ni.

1.2 Riigi tasandi fiskaalpoliitika

2017. aasta maksukoormuseks kujuneb ca 33,5 protsenti SKP-st. 2018. aasta maksukoormuseks prognoositakse 34,3% SKP-st. 2017. aasta lõpuks väheneb valitsussektori võlakoormus 9,0 protsendile SKP-st ning väheneb 2018. aasta lõpuks veelgi (8,6%-ni SKP-st).

Kohalike omavalitsuste võlakoormus moodustab ligikaudselt 1/3 valitsussektori võlakoormusest. Lähiaastatel kohalike omavalitsuste võlakoormuse osakaal kogu valitsussektori võlakoormuses oluliselt ei muutu.

1.4 Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus (KOFs)

Vastavalt Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele (KOFs) koosneb eelarve osadest ning on kassapõhine või tekkepõhine (Saue Vallavalitsuse eelarve on tekkepõhine). Sõltumata arvestusviisist on eelarve jaotatud viieks osaks:

PÕHITEGEVUSE TULUD
Maksutulud. Tulud kaupade ja teenuste müügist. Saadavad toetused. Muud tegevustulud.
PÕHITEGEVUSE KULUD
Antavad toetused. Muud tegevuskulud.
INVESTEERIMISTEGEVUS
Põhivara soetus ja põhivara müük. Põhivara soetuseks saadav ja antav sihtfinantseerimine. Osaluste soetus ja osaluste müük. Muude aktsiate ja osade soetus. Antavad ja tagasilaekuvad laenud. Finantstulud ja finantskulud.
FINANTSEERIMISTEGEVUS
Võetud laenude tagasimaksmine. Kapitalirendikohustuste täitmine. Emiteeritud võlakirjade lunastamine ning tagasimaksed teenuste kontsessioonikokkulepete alusel.
LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS
Raha ja pangakontode saldo muutus. Rahaturu- ja intressifondide aktsiate või osakute saldo muutus. Soetatud võlakirjade saldo muutus.

1.5 Ülevaade Saue valla 2018. aasta eelarvest

Käesolev eelarve on koostatud üheks eelarveaastaks 01.01.-31.12.2018. Eelarve esitusvaluutaks on euro. Eelarve on koostatud tekkepõhisel printsiibil, mis tähendab, et **selles kajastatakse tehingud vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse.**

Eelarve väljaminekute pool on liigendatud tegevusalade ja paralleelselt Rahandusministeeriumi määruses sätestatud kululiikide kaupa (mille alusel omakorda jaotub eelarve väljaminekute pool kahte suuremasse osasse – põhitegevuse kulud ja

investeeringustegevuse väljaminekud).

Eelarvega kavandatakse täita arengukavades ja eelarvestrateegias 2018. aastaks plaanitud eesmärgid võimalikult sarnases mahus ja viisil, arvestades võimaluste piires ühinemislepingust tulenevaid erisusi ja täiendusi (mis kogumahu jaotuvad eelarvestrateegia perioodile).

Saue valla eelarve põhitegevuse tulude kogumaht 2018. aastal on 32 496 206 eurot (2017: 29 374 538 eurot) ning põhitegevuse kulude kogumaht on 28 877 785 eurot (2017: 26 827 258 eurot), vt 2. peatükk. Selle tulemusel on põhitegevuse tulemi planeeritud 3 618 421. Investeeringustegevus kokku (= investeeringustegevuse sissetulekud – väljaminekud) on negatiivse tulemiga summas -9 818 393 eurot, vahe kaetakse põhitegevuse tulemi ja võõrvahendite arvelt. Otseselt on vahendeid investeeringuobjektidele ja intressikuludele (väljaminekuks) planeeritud 14 285 129 eurot.

Põhitegevuse tulemi ehk põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe on 3 618 421 (2017: 2 547 280), mis tähendab protsentuaalseks tasemeks põhitegevuse tuludest 11,1%. Põhitegevuse tulusid mõjutab olulisel osal riigieelarvest eraldatava toetusfondi mahu tõus, millega kaasnevad vallale järgneval eelarveaastal osaliselt eelarves planeerimata kohustused (mahtu pole võimalik prognoosida).

Eelarve tulemi on põhitegevuse tulude eelarveosa kogusumma ja põhitegevuse kulude eelarveosa kogusumma vahe, millele on liidetud investeeringustegevuse eelarveosa kogusumma. Tulenevalt suurest investeeringute mahust jääb 2018. aasta eelarve tulemi negatiivseks. Kavandatud investeeringustegevuse maht tuleb osaliselt üle 2017. aasta Saue valla ja linna teostamata jäänud investeeringute näol. Investeeringute kogumaht kumuleerivalt järgib pikaajalist eelarvestrateegiat koosmõjus ühinemislepinguga. Negatiivne eelarvetulemi finantseeritakse laenuvahendite arvel. Saue linna eelarve täitmise kaudu tuleb 2018. aasta eelarvesse üle investeeringuteks realiseerimata laenukohustusi kogusummas 0,7 miljonit eurot + 3,7 miljonit eurot, mis oli kavandatud Saue linna rajatava spordihoone ehituse finantseerimiseks.

2. PÕHITEGEVUSE TULUD

Saue valla põhitegevuse tulud koosnevad maksudest, järgnevad tulud kaupade ja teenuste müügist, tulud toetustest, omatuludest ning muudest tuludest. Põhitegevuse tulud kokku moodustavad 32 496 206 eurot (2017: 29 374 538 eurot), mis on 10,6% rohkem kui eelmisel aastal. Maksutulud moodustavad Saue valla eelarvetulude mahust 69,1%. Järgnevad toetused 22,6%, omatulud 7,4% ja muud tulud 0,9%.

Tulubaasi mõjutavad eelkõige maksutulude suurenemine ja tegevuskuludeks saadavate toetuste oluline vähenemine. Viimase põhjuseks on omakorda asjaolu, et Haiba Lastekodu finantseerimine kajastub maavalitsuste tegevuse lõpetamisejärgselt müüdavate teenustena. Ülevaade põhitegevuse tuludest summaliselt on toodud järgmises tabelis.

Tabel 1. Tulude võrdlus aastatel 2016-2018 (eurodes)

Kood	Nimi	Eelarve 2016	Eelarve 2016 täitmine	Eelarve 2017	Eelarve 2017 täitmine	Eelarve 2018	Suhteline muutus 2017/2018 (%)
	PÕHITEGEVUSE TULUD	27 425 078	28 272 875	29 376 230	31 236 019	32 496 206	10,6%
30	Maksud ja sotsiaalkindlustumaksud	19 565 912	19 754 281	21 367 003	21 725 544	22 408 200	4,9%
3000	Füüsilise isiku tulumaks	18 717 989	18 910 544	20 508 803	20 848 457	21 600 000	5,3%
3030	Maamaks	823 200	816 134	823 200	850 232	773 200	-6,10%
3044	Reklaamimaks	24 723	27 603	35 000	26 855	35 000	0,0%
32	Kaupade ja teenuste müük	1 911 693	2 049 654	1 920 566	2 477 516	2 407 011	25,3%
320	Riigilõivud	47 181	54 146	55 700	96 515	55 700	0,0%
3220	Laekumised haridusasutuste majandustegevusest	1 277 589	1 334 808	1 506 858	1 494 564	1 542 446	2,4%
3221	Laekumised kultuuri- ja kunstiasutuste majandustegevusest	341 571	285 464	112 050	118 052	109 552	-2,2%
3222	Laekumised spordi- ja puhkeasutuste majandustegevusest	38 546	47 593	58 188	62 229	55 720	-4,2%
3224	Laekumised sotsiaalasutuste majandustegevusest	4 161	60 398	6 318	503 792	442 972	6 911,3%
3225	Laekumised elamu- ja kommunaalasutuste majandustegevusest	24 295	41 240	37 340	35 460	38 610	3,4%
3229	Laekumised üldvalitsemisasutuste majandustegevuses	42 362	64 969	43 297	51 580	44 838	3,6%
3233	Üür ja rent	118 818	114 806	89 715	107 984	106 073	18,2%
3237	Laekumised õiguste müügist	9 700	41 098	9 600	7 091	9 600	0,0%
3238	Muu toodete ja teenuste müük	7 470	5 133	1 500	249	1 500	0,0%
35	Toetused (peale punkti tehingupartneri koondkood)	5 530 117	5 829 716	5 849 047	6 557 695	7 359 973	25,8%
3500	Sihtotstarbelised toetused jooksvateks kuludeks	677 350	722 575	671 100	849 500	93 395	-86,1%
3520	Valitsussektori sisesed toetused	4 851 695	5 101 748	5 177 947	5 533 036	7 266 578	40,3%
3528	Muudelt residentidelt	1 072	2 012	0	0	0	
38	Muud tulud	417 356	639 224	239 614	475 264	321 022	33,9%
3825	Tulud loodusressursside kasutamisest	228 421	233 578	182 392	413 001	263 800	44,62%
3888	Eespool nimetatata muud tulud	188 935	405 635	57 222	62 263	57 222	0,0%

2.1 Maksud

Maksudena laekuvad valla eelarvesse üksikisiku tulumaks, maamaks ja reklaamimaks. Maksude osakaal eelarvest on 69,1%.

Tulumaks

Suurima osa maksudest moodustab üksikisiku tulumaksu omavalitsuse eelarvesse laekuv osa. Tulumaks laekub Tulumaksuseaduse alusel. Füüsilise isiku tulumaksu arvestab ja kogub Maksu- ja Tolliamet, mis edastab füüsiliselt isikult saadud tulumaksust osa kohalikule omavalitsusele. 2018. aastal laekub kohaliku omavalitsuse eelarvesse 11,84% valla elanikest maksumaksjate maksustatavast palgast (2017. aastal oli vastav näitaja 11,60%). Tulumaksu-tulu on 2018. aasta eelarvesse planeeritud 21 600 000 eurot (2017: 20 508 803 eurot), mis on 5,3% rohkem kui 2017. aasta eelarves. Tulumaksu-tulu kasv tuleneb järgmistest komponentidest:

1). Maksumaksjate arv

Füüsilise isiku tulumaksu maksjaid oli Saue vallas 31.12.2016 seisuga 10 238. 31.10.2017 seisuga on maksumaksjaid 10 292 (maksumaksjate osakaal elanikkonnast 47,9%) ehk 54 maksumaksja võrra rohkem. Sellest saab järeldada, et tulumaksu-tulu maksumaksjate arvu muutusest oluliselt ei muutu.

2). Maksumaksjate palkade suurenemine

Rahandusministeeriumi prognoosi järgi tõusevad 2018. aastal palgad 5,2% (suvel avaldatud majandusprognoosi alusel). Seda eeldust on rakendatud ka Saue valla 2018. aasta tulumaksu-tulu planeerimisel.

3). Tulumaksutulu-% suurenemine

Riigi poolt eraldatav tulumaksutulu-% suureneb 2,1% (11,60% pealt 11,84%-ni) võrra ja seda eeldust on rakendatud ka Saue valla 2018. aasta tulumaksu-tulu planeerimisel.

Maamaks

2018. aasta eelarves on ette nähtud tulu maamaksust 773 200 eurot (2017: 823 200 eurot). Summa on mõnevõrra vähenenud, sest tootmismaade ja rohumaade puhul kehtestas volikogu endise Saue valla määrad, mis olid teistest soodsamad (2,0 % ning 0,5 % vastavalt varasema maksimaalse 2,5 % asemel). Hinnanguline mõju maksutulule peaks jääma alla 100 000 euro.

Reklaamimaks

2018. aasta eelarvesse on ette nähtud tulu reklaamimaksust 35 000 eurot (2017: 35 000 eurot).

2.2 Kaupade ja teenuste müük (omatulud)

Kaupade ja teenuste müük moodustab eelarve põhitegevuse tulude mahust 7,4% ja summaarselt on 2018. aasta eelarves kajastatud summas 2 407 011 eurot (2017: 1 920 566 eurot). Kaupade ja teenuste müük jaguneb järgmiselt: riigilõivud ja tulud majandustegevusest.

Riigilõivud

Laekumist kavandatakse eelarvesse 55 700 eurot (2017: 55 700).

Tulud majandustegevusest

Tulud majandustegevusest on planeeritud 2 351 311 eurot (2017: 1 864 866 eurot). Tulud majandustegevusest jaotuvad omakorda järgmisteks alarühmadeks:

Haridusasutuste majandustegevuse tulu

Selle tululiigi all kajastatakse peamiselt tulud lasteaedade tegevusest ja valla põhikooli koolikohtade müügist teistele omavalitsustele. Tulud lasteaedade tegevusest sisaldavad tulusid lastevanematelt ja teistelt kohalikelt omavalitsustelt. Võrreldes 2017. eelarvega on 2018. aasta tulud planeeritud samal tasemel. Tulusid mõjutab omavaheliste arvelduste

elimineerimine.

Tulud lapsevanematelt on tulud lasteaiakoha osalustasudest, mida lapsevanemad maksavad Koolieelse lasteasutuse seaduse § 27 alusel. Osalustasu on suunatud lasteasutuse majandamise- ja õppevahendite kulude osaliseks katmiseks ning selle laekumine ei sõltu lasteaiakoha kasutamise intensiivsusest. Teistelt kohalikest omavalitsustelt laekub tulu nendele müüdavate lasteaiakohtade ja koolikohtade eest. Lisaks kajastatakse selle tululiigi all ka tulud Saue Muusikakooli müüdavatest teenustest.

Kultuuriasutuste majandustegevuse tulu

Selle tululiigi all on peamiselt tulud piirkondlikelt raamatukogudelt, kultuurikeskustest ja ajalehtedes avaldatud reklaamist (k.a planeeringute avaldamise kuulutustest tagasiarveldamise tulud).

Spordi- ja puhkeasutuste majandustegevuse tulu

Selle tululiigi all on kajastatud peamiselt tulud Saue Spordikeskuse huviringidest ja ujula piletitest. Laagri kooli juures tegutseva huvikooli ning ujula ja spordihoone majandustegevuse tulud kajastuvad tütarettevõtte eelarves.

Sotsiaalasutuste majandustegevuse tulu

Selle tululiigi all on kajastatud eelkõige tulud Haiba Lastekodu majandustegevusest teistelt omavalitsustelt (summas 400 000 eurot). Muutus võrreldes eelmise aastaga tuleneb sellest, et alates aastast 2018 laekub see raha omavalitsustelt, mitte Maavalitsuselt.

Elamu- ja kommunaalasutuste majandustegevuse tulu

Elamu- ja kommunaalasutuste majandustegevuse tulude all on kajastatud eelkõige tulud valla elamispindade üüri- ja kommunaalmaksetest.

Üldvalitsemise majandustegevuse tulu

Üldvalitsemise majandustegevuse tulude all on kajastatud eelkõige tulud huvitatud isikute poolt algatatud detailplaneeringute menetlemisest tulenevate kuulutuste kulude

hüvitamisest jms.

Üüri- ja renditulud

Üüri- ja renditulude all on kajastatud näiteks renditulud Vallavalitsusele kuuluvates hoonetes paiknevatelt rentnikelt.

Laekumised õiguste müügist

Õiguste müügi all on kajastatud tulud projekteerimistingimuste riigilõivudest.

Muu toodete ja teenuste müük

Muu toodete ja teenuste müügi all on kajastatud näiteks vallavalitsuse osutatud paljunduskulud ja muud sarnased osutatud teenused.

2.3 Saadavad toetused tegevuskuludeks

Toetused moodustavad eelarve põhitegevuse tulude mahust 22,6% ehk kokku 7 359 973 eurot (2017: 5 849 047 eurot).

Põhiline osa saadavatest toetustest tegevuskuludeks on Toetusfondi eraldis (7 264 505 eurot). Toetusfondi eraldise komponentideks on tööjõukulud õpetajatele, koolide täiendkoolituskulud ja juhtimiskulud, õppevahendid, koolilõuna, eraldis teede remontimiseks jt. Kuna 2018. aastal suurenevad õpetajate töötasud, suureneb riigi poolt finantseeritav koolitoidu arvestuslik maksumus ja võrdlusaastaga võrreldes lisandub valla koolidesse õpilasi, suureneb vastavalt ka Toetusfondi eraldis (ca summas 1,5 mln eurot).

Ülejäänud toetustest on kajastatud kirjel „Muud saadavad toetused tegevuskuludeks.“ Muuhulgas on sellel kirjel kajastatud toetus Rahandusministeeriumilt õpetajate õppelaenude hüvitamiseks, sihtfinantseerimisega saadavad raamatud, projekti „Mõttemeister“ jaoks saadav sihtfinantseerimine, sihtfinantseering riigikaitseõpetuseks, sihtfinantseering Sotsiaalkindlustusametilt raske ja sügava puudega laste

tugiisikuteenusele ja toetus ujumise algõppeks valla koolides jms. Kirjele „Muud saadavad toetused tegevuskuludeks“ lisanduvad aasta sees jooksvalt sihtfinantseerimisena saadud vahendid. 2018. aasta eelarvetulude prognoosis ei ole arvestatud mitmesuguseid ühekordseid sihtotstarbelisi toetusi jooksvate kulude katteks, kuna need on raskesti prognoositavad ja reeglina kaasneb nendega eelarves täiendav sihtotstarbeline kulu, mistõttu tervikuna ei ole eelarve tasakaal sellest mõjutatud.

2.4 Muud tegevustulud

Muud tegevustulud on 2018. aasta eelarves ette nähtud summas 321 022 eurot (2017: 239 614 eurot). Muud tegevustulud moodustuvad 2018. aasta eelarve tulude mahust kokku 0,9%. Muud tegevustulud jaotuvad:

- Maavarade kaevandusõiguse tasud vastavalt Keskkonnatasude seadusele;
- Vee erikasutustasu vastavalt Keskkonnatasude seadusele;
- Muud tegevustulud.

3. PÕHITEGEVUSE KULUD

Vastavalt „Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse“ § 6 on kohaliku omavalitsuse ülesanne korraldada vallas elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust, heakorda, valla teede ja tänavate korrashoidu, koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, raamatukogude, kultuurikeskuste ja hooldekodu ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist ning korraldama vallas sotsiaalabi ja sotsiaalteenuseid. Saue valla 2018. aasta eelarve põhitegevuse kulud jagunevad **järgmisteks tegevusaladeks:**

- Üldvalitsemine (vallavolikogu, vallavalitsus, reservfond, muud üldised teenused ja valitsussektori võla teenindamine);
- Avalik kord (avaliku korra tagamine turvafirma kaasabil, alaealiste asjade komisjon);
- Majandus (põllumajandus, maanteetransport, transpordikorraldus, territoriaalne planeerimine ja majanduse haldamine);
- Keskkonnakaitse (maastikukaitse, jäätm- ja heitveekäitlus);
- Elamu-ja kommunaalmajandus (tänavavalgustus, hulkuvate loomadega seotud tegevus ja kommunaalmajandus);
- Tervishoid (terviseedendus, avalikud tervishoiuteenused);
- Vabaaeg (sporditegevus, huvialategevus, raamatukogud, kohalikud kultuuriüritused, klubide-seltside toetamine);
- Haridus (lasteaiad, põhikoolid, lasteaia- ja kooliteenuse ostmine teistelt kohalikelt omavalitsustelt);
- Sotsiaalne kaitse (teenused ja toetused puuetega inimestele, eakatele, lastega peredele, riskirühmadele, hooldekodu ning päevakeskuse teenused, valdkonna haldamine).

2018. aastal on põhitegevuse kuludes ette nähtud läbivalt järgnevad käsitlused:

- Käesolevas eelarves on arvestatud asjaolu, et Vabariigi Valitsuselt tuleb 2018. aastal oluliselt suuremas mahus juurde Toetusfondi-eraldist. Kuna see on sihtfinantseerimine, siis suunatakse vastavalt ka vastavatesse valdkondadesse enam vahendeid.
- Läbivalt on arvestatud võrreldes 2017. aastaga palgafondidesse kasvu 5% (mis vastab Rahandusministeeriumi 2018. aasta palgakasvu prognoosile).
- Palgafondides on arvestatud teatav varu erinevateks asendustasudeks, preemiateks jne (vahemikus ca 0,2 – 0,5 kuupalga-fondi ulatuses).
- Maksustatavateks autokompensatsioonideks koos maksudega on planeeritud Vallavalitsuse ja Majanduse halduse tegevusalal ca kuni 1% palgafondist.
- On arvestatud täiendava rongiliikluse finantseerimisega (tagamaks üle Saue valla kõikidele elanikele analoogne soodustuse süsteem nagu seda oli ühinenud Saue Vallavalitsuse poolt elanikele 2017. aastal).
- Käesolev eelarve ei arvesta täiendavaid kulusid, mis võivad 2018. aastal seoses (õpetajate ja lasteaiatöötajate jne) palkade ühtlustamisega tekkida.
- On arvestatud täiendavate sotsiaaltoetuste kuludega (võrreldes 2017. aastaga) summas 300 000 eurot.
- Eraldi pole teostatud võrdlevates perioodides ühinenud omavalitsuste vahelisi tehinguid. Elimineerimata omavaheliste tehingute maht on Cumulus Consulting OÜ poolt tehtud uuringu põhjal ca 387 000 eurot. Kuivõrd ka tuludes pole seda tehtud, siis ei ole sellest mõju põhitegevuse tulemile.
- Tulenevalt asjaolust, et ühinenud omavalitsuste palgafondides oli töötajate palgakulu klassifitseeritud tegevusaladele väga erinevalt, siis ei saa otseselt Vallavalitsuse, Majanduse halduse, Vaba aja halduse, Hariduse halduse ja Sotsiaalkaitse halduse tegevusaladel teostada võrdlust eelmise aastaga.
- Tulenevalt asjaolust, et 2018. eelarveaasta võrdlusandmed (2017) tulenevad nelja erineva omavalitsuse eelarveandmete sünteesi teel ja kuna nendes on kulude kajastamisele lähenetud kohati erinevalt, siis raskendab see oluliselt võrdlust, mistõttu lihtsustamise eesmärgil ei selgitata seletuskirjas kulude vähenemise

- põhjusi, vaid keskendutakse ainult eelkõige kulude kasvu põhjuste selgitamisele.
- Võrdlusandmetes (2017) on endise Nissi valla kuludes arvestatud käibemaksukulu majandamiskuludest lahku (kajastades seda kululiigil 60 – Muud kulud). Vastavates kuludes on 2018. aasta summades käibemaksukulu lisatud majandamiskuludesse, mis on üldlevinud lähenemine. Erinev kajastamine raskendab võrdlust vaadeldavatel perioodidel.
 - Võrdlusaastal olid Saue linna asutuste majandamiskulud kajastatud asutuse Saue Linnavarahalduse tegevusalal. 2018. aasta eelarves on asutuste majandamiskulud kajastatud nende enda alaeelarvetes (kogusummas 1 124 993 eurot), küll aga jääb Saue Linnavarahaldusele eelarve enda personalikulude osas (kogusummas 583 948 eurot). Saue Linnavarahalduse seniseks tegevuseks on olnud Saue linna ameti- ja hallatavatele asutustele tingimuste loomine nende põhifunktsioonide täitmiseks ning linnavara efektiivne ja säästlik kasutamine. Eelarve aastal toimub Saue Linnavarahalduse tegevuse ümberkorraldamine, arvestades liitumisjärgselt muutunud olukorda.
 - Vallavalitsusel on õigus peale eelarve kinnitamist volikogus kinnitada täiendavaid detailseid eelarveid allasutustele. Ka võimaldab see vallavalitsusel piirata allasutustel kulude tegemist. Eesmärgiks on võimaldada seeläbi vallavalitsusel teha enne eelarve täielikku realiseerimist selle eelduseks vajalikke reforme (eeskätt struktuuri- ja palgareforme). Praktikas tähendab see võimalust piirata mingiks ajaks allasutuste personalikulude kasv (aasta baasil) maksimaalselt 8%-ni (võrreldes 2017. aastaga) ja võimalust seada allasutustele nõue, et nad peavad kõik ühekordsed majandamiskulud (mis ületavad 5 000 eurot) täiendavalt kooskõlastama vallavalitsusega.

2018. aasta põhitegevuse kulude jaotus osakaalude alusel on järgmine:

8,9%	ÜLDISED VALITSUSSEKTORI TEENUSED
0,0%	RIIGIKAITSE
0,1%	AVALIK KORD JA JULGEOLEK
6,5%	MAJANDUS
3,4%	KESKKONNAKAITSE
1,9%	ELAMU- JA KOMMUNAALMAJANDUS
0,0%	TERVISHOID
7,5%	VABAAEG JA KULTUUR
62,1%	HARIDUS
9,5%	SOTSIAALNE KAITSE

Tegevusalade täpsem tutvustus on esitatud alapeatükkides 3.1-3.9.

3.1 Üldvalitsemine

Kulutusi on ette nähtud Saue Vallavolikogule, Saue Vallavalitsusele (ja põhitegevuse kulude mahust reservfondi). Lisaks on ette nähtud kulud Muudele üldistele valitsussektori teenustele. Ülevaade kuludest on toodud järgnevas tabelis.

Tabel 2. Põhitegevuse kulud aastatel 2016-2018 (eurodes)

Tegevusa	Kulu	Nimetus	2016 eelarve	2016 tegelik täitmine	2017 eelarve	2017 tegelik täitmine	2018 eelarve	Muutus (2018/2017)
ÜLDISED VALITSUSSEKTORI TEENUSED			2 868 585	2 640 708	2 989 840	3 110 976	2 569 003	-14,1%
01111		VOLIKOGU	257 737	248 986	284 765	296 678	241 837	-15,1%
	50	Personalikulud	223 540	231 112	248 298	268 979	215 000	-13,4%
	55	Majandamiskulud	24 056	17 769	24 906	21 356	26 198	5,2%
	60	Muud kulud	10 141	105	11 561	6 343	639	-94,5%
01112		VALLA VALITSUS	2 251 632	2 234 561	2 483 214	2 705 729	2 197 166	-11,5%
	45	Sihtfinantseerimine	1 020	6 955	1 250	3 557	22 900	1732,0%
	50	Personalikulud	1 690 034	1 660 045	1 798 744	2 038 579	1 336 310	-25,7%
	55	Majandamiskulud	543 135	552 952	661 175	652 001	826 956	25,1%
	60	Muud kulud	17 443	14 609	22 045	11 593	11 000	-50,1%
01114		RESERVFOND	200 135	0	27 956	0	70 000	150,4%
	60	Muud kulud	200 135	0	27 956	0	70 000	150,4%
01130		MUUD ÜLDISED TEENUSED	74 758	81 390	55 202	0	0	-100,0%
	41	Sotsiaaltoetused	3 900	3 384	6 140	0	0	-100,0%
	50	Personalikulud	308	632	1 072	0	0	-100,0%
	55	Majandamiskulud	70 550	77 374	47 990	0	0	-100,0%
01500		TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS ÜLDISTES VALITSUSSEKTORI TEENUSTES	4 320	4 557	4 320	0	0	-100,0%
	50	Personalikulud	0	927	0	0	0	
	55	Majandamiskulud	4 320	3 375	4 320	0	0	-100,0%
	60	Muud kulud	0	255	0	0	0	
01600		MUUD ÜLDISED VALITSUSSEKTORI TEENUSED	59 362	55 756	115 342	91 432	60 000	-48,0%
	45	Sihtfinantseerimine	44 800	41 074	47 472	0	40 000	-15,7%
	50	Personalikulud	3 000	2 539	12 111	0	0	-100,0%
	55	Majandamiskulud	11 535	12 067	55 664	91 432	20 000	-64,1%
	60	Muud kulud	27	76	95	0	0	-100,0%
01800		ÜLDISELOOMUGA ÜLEKANDED VALITSUSSEKTORIS	20 641	15 457	19 041	17 136	0	-100,0%
	45	Sihtfinantseerimine	16 280	13 283	16 280	13 437	0	-100,0%
	55	Majandamiskulud	3 901	1 944	2 301	3 239	0	-100,0%
	60	Muud kulud	460	230	460	460	0	-100,0%

Vallavolikogu

- Personalikuludes on planeeritud 27 volikogu liikme töötasu koos maksudega ja komisjonide esimeeste ning komisjoni lihtliikmete tasud koos maksudega. Ka on vallavolikogu personalikuludes kajastatud erisoodustusena maksustatavad kulud

koos maksudega. Kulud on planeeritud arvestusega, et tasud volikogus on aastal 2018. kõrgemad kui need olid ühinenud omavalitsuste volikogudes.

- Majandamiskuludesse on planeeritud administreerimiskulud, lähetuskulud, koolituskulud, infotehnoloogiakulud, kultuuri- ja vaba aja sisustamise kulud jt.

Saue Vallavalitsus

- Sihtfinantseerimise kuludena on planeeritud vahendid „Annetuste kogumise, arvelevõtmise ning jaotamise tingimused ja kord“ raames loodud heategevusfondist „Elus on hoolimist“ väljamakseteks summas 1 000 eurot. Lisaks kajastatakse sihtfinantseerimisena Civitta Eesti AS-i korraldatava „Ajujahi“ konkursil edukalt esinenud meeskondadele makstavaid preemiad koos maksudega (preemiad summades 3 000 eurot ja 2 000 eurot) ning Civitta Eesti AS-ile konkursi elluviimise toetamiseks eraldatavaid vahendeid (6 250 eurot) ja 6 150 eurot (mitmesuguste esindusürituste preemiatasud) ja Saue Kristliku Vabakoguduse tegevuse toetamiseks 4 500 eurot.
- Personalikuludesse on planeeritud koosseisuliste ametnike-töötajate palgakulud ja lisaks palgaliste vallavalitsuse liikmete ametikohtade töötasud koos maksudega. Vallavalitsuse personalikuludele on lisatud 5%-line kasv eelarve koostamise ajal olnud Vallavalitsuse koosseisu ametipalkadelt. Vallavalitsuse personalikuludesse on arvatud ka 0,5 kuu kulude varu katmaks vajadusel asendustasude kulusid töötajate haigestumisega ja puhkamisega seoses. Ka on kuludes ette nähtud vajalikud vahendid töötajatele sporditoetuse maksmiseks ja vastavateks maksukohustusteks, maksustatavateks autokompensatsioonideks ning erinevate konkursside preemiarahad.
- Majandamiskuludesse on planeeritud administreerimiskulud, uurimis- ja arendustööde ostukulud, koolituskulud, sõidukite kulud, infotehnoloogiakulud (seejuures on arvestatud vajadusega ühinemisjärgselt suurendada kulusid ühekordselt summas 200 000 eurot infra väljaehitamiseks valla asutustes, riistvara uuendamiseks, e-vormide arendustöödeks, Amphora arendustöödeks, „Arno“ jt arendustöödeks), ruumide ülalpidamiskulud, välikoristuskulud, inventarikulud, erinevate linnaürituste konkursside esinduskulud jt.

Reservfond

Vastavalt Saue valla finantsjuhtimise korrale eraldatakse reservfondi kuni 1% põhitegevuse kulude mahust. Saue valla 2018. aasta eelarves on arvestatud reservfondiks 70 000 eurot, mis moodustab ca 0,25% põhitegevuse kulude mahust.

Muud üldised valitsussektori teenused

Kuludes kajastuvad peamiselt erinevad liikmemaksud ja kulutused arhiivile. Tulenevalt asjaolust, et ühinenud on neli erinevat omavalitsust, siis kulud liikmemaksudele küll vähenevad, kuid samas on kulud ühe suurema omavalitsuse kohta suuremad, mistõttu kogusummas ei ole liikmemaksudest olulistvähendamist planeeritud.

3.2 Riigikaitse ja avalik kord

Eelarvesse on planeeritud kulud Kaitseliidu Harju Maleva ja abipolitseinike tegevuse toetamiseks ja kulud Politsei ruumide rendiks, kulud Nissi Pritsumeeste Klubile ja kulud patrullteenuse ostmiseks.

Tabel 3. Põhitegevuse kulud aastatel 2016-2018 (eurodes)

Tegevusala	Kulu	Nimetus	2016 eelarve	2016 tegelik täitmine	2017 eelarve	2017 tegelik täitmine	2018 eelarve	Muutus (2018/2017)
RIIGIKAITSE			6 560	6 560	6 560	6 560	10 000	52,4%
02500		RIIGIKAITSE	6 560	6 560	6 560	6 560	10 000	52,4%
	45	Sihtfinantseerimine	6 560	6 560	6 560	6 560	10 000	52,4%
AVALIK KORD JA JULGEOLEK			30 792	24 855	52 478	32 187	39 461	-24,8%
03600		MUU AVALIK KORD JA JULGEOLEK	30 792	24 855	52 478	32 187	39 461	-24,8%
	45	Sihtfinantseerimine	0	0	3 815	1 815	0	-100,0%
	50	Personalikulud	2 546	2 064	1 742	1 984	0	-100,0%
	55	Majandamiskulud	28 246	22 791	46 921	28 388	39 461	-15,9%

3.3.1 Põllumajandus

Selle eelarve tegevusala all kajastatakse teede, tänavate ning muude munitsipaalomandisse taotletavate maade katastriüksuste moodustamise kulud, samuti valla omandisse taotletavate teiste kinnistute äralõigetega tekkivate uute kinnistute moodustamisega kaasnevad kulud (näiteks avalike teede ja haljasalade alla jäävate uute kinnistute mõõdistamine) ning ka vallale kuuluvate katastriüksuste võõrandamiseks või majandustegevuse muutmiseks vajalike ettevalmistustega seotud mõõdistuskulud.

3.3.2 Maanteetransport

Tegevusalal kajastatakse otseselt teede remondi jms seotud kulud. Kulude tõus tuleneb asjaolust, et teatud osas klassifitseeritakse varem investeerimistegevuses kajastatud väljaminekud põhitegevuse kuludesse.

Avalike teede hoolduse ja remondi eesmärgiks on tagada avalike teede seisunditaseme vastavus Teeseaduses ja selle rakendusaktides sätestatud nõuetele. Teede hoolduse ja remondi võib jagada kaheks: kruuskattega teede hoolduseks ja mustkattega teede hoolduseks. Teehoolduses teostatakse järgmisi teehooldetegevusi:

1. Teede seisukorra monitooring,
2. Teede greiderdamine ja vajadusel materjali pealevedu. Eesmärgiks on greiderdada kõiki kruusateid vähemalt 2 korda kuus (kui ilmastiku- ja teeolud võimaldavad või nõuavad);
3. Teede tolmutõrje;
4. Teeäärte niitmine.

Kruuskattega teede hooldus hõlmab ka ühekordse iseloomuga töid: kraavituse parandamine, võsaraie ja raadamine, teetruupide remont ja asendamine (vastavalt vajadusele), teeservadelt liigse materjali äravedu ja teeäärte planeerimine. Tööde tegemine on vajalik selleks, et parandada avalike teede seisukorda, vähendada hoolduskulusid. Tööde läbiviimiseks korraldatakse vähempakkumised.

Mustkattega teede hooldus jaguneb üldjoones kaheks: asfaldiaukude remont augu väljafreesimisega või pachter-meetodil ja teiseks preventiivsed tegevused teekatte seisundi säilitamiseks ja eluea pikendamiseks (eeskätt tee kaitsev pindamine). Kaitsvaid kuumpindamistöid katete eluea pikendamiseks on plaan teostada üle valla. Täpsemad kaitsmist vajavad lõigud valitakse teedespetsialisti poolt kevadel.

Liikluskorralduse kulude eesmärgiks on tagada Saue vallas liiklusohutus ja kõikide liikluskorraldusvahendite vastavus Teeseaduse ja Liiklusseaduse nõuetele. Eelarves on kavandatud kulud uutele liiklusmärkidele, samuti vanade amortiseerunud liiklusmärkide uuendamiseks, joonimistöökdeks (parkimiskohad, peatumise keeld, kiiruse piirang, võrdõiguslike teede ristmik, nn täristijoonte rajamine), teede- ja tänavasiltide ja valla tähiste asendamiseks, viidamajanduse korrastamiseks (valla ja külade sildid, talude tähised avalikele teedele). Liikluskorralduse all kavandatakse ka ohutust tõstvate rajatiste (pandused, peeglid jms) ehitust, bussiootepaviljonide remonti (lõhutatud klaaside ja konstruktsioonide asendamine) jms.

3.3.4 Transpordikorraldus

Transpordikorralduse eelarves on kajastatud järgmised kulud kogusummas 675 200 eurot:

- 1) Vallapoolne subsiidium ÜTK-le siseliinide (Saue-Laagri piirkond ja Ääsmäe piirkond) ning liini 112 tööhoidmise eest ligikaudu 152 000 eurot;
- 2) Vallapoolne subsiidium Tallinnale piiriüleste linnaliinide eest ligikaudu 55 000 eurot;
- 3) Vallapoolne subsiidium Elronile soodustuse eest ligikaudu 300 000 eurot;
- 4) Elroni soodustuste süsteemi tööhoidmise eest kulu ligikaudu 3 000 eurot;
- 5) Õpilaste vedu maakonnaliinidel – ligikaudu 16 000 eurot;
- 6). Õpilaste vedu Saue linnas 34 600 eurot;
- 7). Pensionäride tasuta sõit Saue linnas 95 000 eurot;
- 8). Nissi piirkonda ühendavad liinid 9 600 eurot.
- 9). Etteprognoosimatuteks kuludeks 10 000 eurot.

Ligilähedase sisuga kulud on ka tegevusalal 09600 "Koolitransport" summas 112 000 eurot. Selline kajastamine põhineb vastaval riigi poolt välja antud juhendil.

3.3.6 Üldmajanduslikud arendusprojektid ja territoriaalne planeerimine

Sellel kirjel on kajastatud eelkõige erinevad projekteerimiskulud. Kuna esineb jooksvaid vajadusi, mida ei teata otseselt ette planeerida, siis on planeeritud vastavad vahendid kogumina, s.t otseselt neid objektidele jagamata. Kuludes on toimunud vähenemine, kuna osad sama sisuga kulud on klassifitseeritud investeerimistegevuseks (johtuvalt asjaolust, et osade projekteerimiskulude puhul on selline talitamine nõutav tulenevalt rahastusmeetmest).

Kulude eesmärgiks on koostada vajalik dokumentatsioon oluliste projektide elluviimiseks ning rahastada valla seisukohalt vajalike haldusuringute läbiviimist. Muuhulgas on selle tegevusala all kajastatud erinevad teede- ja avaliku-ruumi-objektide projekteerimised. Algab uue valla üldplaneeringu koostamine ning kavas on teenustena sisse osta üldplaneeringu kaardi koostamine ning keskkonnamõjude strateegiline hindamine. Koostatakse ka uue valla arengukava, ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava ning jäätmekava.

3.3.7 Muu majandus

Muu majanduse all kajastatakse eelkõige majanduse halduse palgakulud. Muu majanduse majandamiskuludes kajastatakse erinevad administreerimiskulud, koolituskulud, sõidukite ülalpidamiskulud, isikliku auto kompensatsioonid (sh maksustatavateks autokompensatsioonideks), heakorratööd, kindlustuskulud ja infotehnoloogiakulud (sh arendustööd). Kulude tõus tuleneb eelkõige infotehnoloogilisest arendustööst.

3.4 Keskkonnakaitse

Keskkonnakaitseks kulud on liigendatud järgmises tabelis.

Tabel 5. Põhitegevuse kulud aastatel 2016-2018 (eurodes)

Tegevus	Kulu	Nimetus	2016 eelarve	2016 tegelik täitmine	2017 eelarve	2017 tegelik täitmine	2018 eelarve	Muutus (2018/2017)
KESKKONNAKAITSE			496 551	550 163	865 772	1 233 793	977 835	12,9%
05100		JÄÄTMEKÄITLUS	53 489	36 657	87 201	294 539	101 959	16,9%
	45	Sihtfinantseerimine	1 671	1 673	5 189	1 671	1 671	-67,8%
	50	Personalikulud	0	0	0	0	3 350	
	55	Majandamiskulud	51 032	34 400	79 545	292 868	96 938	21,9%
	60	Muud kulud	786	584	2 467	0	0	-100,0%
05100		LVH - JÄÄTMEKÄITLUS	35 000	24 889	64 411	57 731	39 635	-38,5%
	50	Personalikulud	35 000	24 889	64 411	57 731	39 635	-38,5%
05101		AVALIKE ALADE PUHASTUS	149 000	141 628	389 000	396 513	423 000	8,7%
	55	Majandamiskulud	149 000	141 628	389 000	396 513	423 000	8,7%
05200		HEITVEEKÄITLUS	70 550	99 720	52 500	94 591	61 800	17,7%
	45	Sihtfinantseerimine	20 000	50 446	20 000	0	10 000	-50,0%
	55	Majandamiskulud	50 550	49 274	32 500	94 591	51 800	59,4%
05400		BIOLOOGILISE MITMEKESISUSE JA MAASTIKUKAITSE	188 512	247 269	272 660	390 420	351 441	28,9%
	45	Sihtfinantseerimine	12 000	20 741	35 000	0	62 000	77,1%
	50	Personalikulud	3 000	0	3 000	12 246	5 041	68,0%
	55	Majandamiskulud	172 097	224 914	226 550	372 896	284 400	25,5%
	60	Muud kulud	1 415	1 614	8 110	5 277	0	-100,0%

3.4.1 Jäätmekäitlus

Kulud on planeeritud isetekkeliste prügistuskohtade koristamiseks, avalike jäätmekonteinerite remondiks ja hoolduseks ning nende aluste ja ümbriste rajamiseks.

Eesmärgiks on tagada Saue valla jäätmekäitlus vastavuses Jäätmeseaduses, selle rakendusaktides ja valla jäätmekavas sätestatuga. Valdkonna kuludeks on jäätmete sorteeritud kogumise, isetekkeliste prügimägede koristamine, Pääsküla jäätmejaama kasutamine kokkuleppel Tallinna Keskkonnaametiga, jäätmeteadlikkuse tõstmine, kevadise ja sügise suurepuhastuse korraldamine ning kevadise ja sügise ohtlike jäätmete

kogumisringi korraldamine. Jäätmekäitluse alla kuulub tänavainventari (prügikastid) remont ja asendamine. Tööde läbiviimiseks korraldatakse vähempakkumised. Lisaks on selle tegevusala all kajastatud ka kulutused „Heakorra päevale“ ja liikumisele „Kodulinn kauniks.“ Ka on sellenimelisel tegevusalal kajastatud otseselt Linnavarahalduse kui asutuse personalikulud jäätmekäitluse valdkonnas. Tegevusala personalikulud on eelmise aastaga võrreldes vähenenud eelkõige tehnilistest muudatustest tulenevalt, nimelt muudeti kulu proportsioone (vähendades Linnavarahalduse personalikulu Jäätmekäitluse tegevusalal ja suurendades seda Saue Gümnaasiumi tegevusalal).

3.4.2 Avalike alade puhastus

Tegevusalal kajastatakse avalike alade, sh teede puhastamisega (sh taliteenistus) seotud kulud.

Mustkatttega teede suviseks puhastamiseks (Laagri aleviku, Vanamõisa, Valingu, Alliku, Vatsla ja Ääsmäe mustkatttega teed, mustkatttega kergliiklusteed nt Laagri-Padula-Saue-Vanamõisa) kasutatakse märgpuhastus- ja imurtehnoloogiat. Mustkatttega teid puhastatakse vähemalt kuus korda aastas arvestusega maist kuni oktoobrini 1 kord kuus. Tööde läbiviimiseks korraldatakse vähempakkumised.

Taliteenistuse eesmärgiks on tagada avalike teede, avalikuks kasutamiseks tunnistatud erateede ning vastavalt volikogu poolt kehtestatud korrale erateede talvise seisunditaseme vastavus Teeseaduses ja selle rakendusaktides sätestatud nõuetele.

Viimaste aastate kogemus näitab, et taliteenistuse kulud kõiguvad aastate lõikes väga suures ulatuses ning täpset summat pole võimalik ette näha ja prognoosida. Sellepärast võib sõltudes ilmastikuoludest ja tööde tegelikust mahust esineda vajadus tõsta teede taliteenistuse ja teiste teehooldusega seotud eelarveridade vahel kulusid ringi.

3.4.3 Heitveekäitlus

Heitveekäitluse eesmärgiks on tagada Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seadusest tulenev sademe- ja dreanaaživee nõuetekohane käitlemine ja jõgede heakord. Alljärgnevalt on toodud täpsem jaotus.

- Sadeveerajatiste ja tuletõrjeveerajatiste hooldus. Vastavalt Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni seaduse § 9 lõikele 2 lasub Saue Vallavalitsusel kohustus sõlmida vee-ettevõtjaga leping sademevee ära juhtimiseks (sh rajatiste hoolduseks) ja puhastamiseks ning tuletõrjeveerajatiste hoolduseks. AS KOVEK on tunnistanud vee-ettevõtjaks enamikus valla tegevuspiirkondades. Antud kulurea all arvestatakse Laagri aleviku Veskitammi tänava sademevee puhastite hooldust (4 tk), torude läbipesu, sademevee- ja tuletõrje rajatiste remonti (nt ummistuste likvideerimine, purunenud kaevud ja luugid, hüdrantide remont jne) ja sademevee kraavide hooldust (Laagri alevik, Hüüru, Ääsmäe ja Vatsla küla jne). Laagri aleviku kanalisatsioon on ajalooliselt osaliselt olnud ühisvoolne, lisaks filtreerub torustikku pinnasevesi. AS KOVEK peab maksma AS-le Tallinna Vesi süsteemi juhitava reovee (sh reovette jõudnud sadevee) eest. Sademe- ja pinnasevee puhastamise eest klientidelt kehtivate seaduste alusel tasu võtta ei saa, seega on tasumise kohustus Saue vallal. Teatavas koguses satub pinnase- ja sadevett kanalisatsioonisüsteemi ka uutest Ääsmäe, Hüüru ja Vanamõisa kanalisatsioonisüsteemidest.
- Pääsküla, Väana ja Keila jõe ning valla lõunaosa paisjärvede ja tiikide regulaarne hooldus (vajadusel suvine ühekordne veetaimede eemaldamine ujuvtehnikaga ja äravedu ladestuskohta, voolutakistuste likvideerimine, jõesaarte ja kallasraja kujunduslik niitmine, võsa eemaldamine, vajadusel muda eemaldamine, sildade värvimine, truupide puhastamine, paisude hooldamine) jms. Tööde planeerimine toimub vastavalt hüdroloogilistele uuringutele ja sõltub jooksva aasta ilmastikust ning jõgede tegelikust seisundist. 2018. aasta suurema tööna on kavandatud Pääsküla jõe puhastus lõigul Vallamaja sild kuni Kotka teeotsa sild.

3.4.4 Bioloogilise mitmekesisuse kaitse, maastikukaitse ja haljastus

Bioloogilise mitmekesisuse kaitse, maastikukaitse ja haljastuse põhitegevuse kuludes on kavandatud eelkõige avaliku ruumi objektide (pargid jms) hoolduse kulud.

Kulude kavandamisel on samuti arvestatud munitsipaalomandisse lisandunud ja pidevalt lisanduvate maadega, regulaarse kõrg- ja madalhaljastuse hooldusega ning mängu- spordiväljakute olemasolevate vahendite-atraktsioonide iga-aastase hoolduse ning remondiga. Eesmärgiks on tagada valla ilus väljanägemine ning vallaelanikele võimalused meeldivaks, mitmekülgeks ja ohutuks ajaviitmiseks vabas õhus.

- Sihtfinantseerimisena on kajastatud talgutoetused summas 22 000 eurot. Talgud on olulised ühistegevuse ja kodanikualgatuse toetamise seisukohalt ning vastav toetus sisaldub ka volikogu poolt kehtestatud toetuste jagamise korras. Lisaks on kajastatud ka toetus korteriühistutele oma maa-ala korrastamiseks summas 40 000 eurot.
- Majandamiskuludena on kajastatud järgmised kulud:
 - Avalike haljasalade hooldus (muru niitmine, prügi koristamine, prügikastide tühjendamine, lehtede riisumine, hekkide ja põõsaste lõikamine, lillede, põõsaste ja puude kastmine suveperioodil).
 - Mänguväljakute ja spordiplatside hoolduse ja tehnilise ülevaatus, atraktsioonide remondi ning täiendamise kulud.
 - Valla visuaalsele väljanägemisele suunatud kulud - lillede ostmine Laagri alevikku ning Saue linna (sh tänavaamplid, lillekastid, suvelilled haljasaladel) ja teistesse alevikesse-küladesse, väikevormide paigaldus ja hooldus (nt pinkide-prügikastide hankimine ja remont-värvimine), puude, põõsaste istutamine, muruparandused jms.
 - Võimalikud erakorralised kulud (nt kuivanud või ohtlike puude raie avalikult maalt, erakorralised võsalõikustööd, ühekordsed niidutööd jne).

3.5 Elamu- ja kommunaalmajandus

Elamu ja kommunaalmajanduse all on kajastatud elumumajanduse arendamise alased kulud, kommunaalmajanduse arendamise alased kulud, veevarustuse kulud, tänavavalgustuse kulud ja muud elamu- ja kommunaalmajanduse kulud.

Tabel 6. Põhitegevuse kulud aastatel 2016-2018 (eurodes)

Tegevusa	Kulu	Nimetus	2016 eelarve	2016 tegelik täitmine	2017 eelarve	2017 tegelik täitmine	2018 eelarve	Muutus (2018/2017)
ELAMU- JA KOMMUNAALMAJANDUS			443 675	677 628	516 075	583 659	541 779	5,0%
06100		ELAMUMAJANDUSE ARENDAMINE	31 904	16 121	12 518	13 986	1 000	-92,0%
	55	Majandamiskulud	31 904	16 121	12 518	13 986	1 000	-92,0%
06200		KOMMUNAALMAJANDUSE ARENDAMINE	16 450	35 190	27 568	13 112	13 360	-51,5%
	55	Majandamiskulud	16 450	35 190	27 568	13 112	13 360	-51,5%
06200		LVH - KOMMUNAALMAJANDUSE ARENDAMINE	35 455	31 672	31 939	32 642	36 884	15,5%
	50	Personalikulud	35 455	31 672	31 939	32 642	36 884	15,5%
06300		VEEVARUSTUS	0	5 046	0	7 080	0	
	45	Sihtfinantseerimine	0	5 046	0	7 080	0	
		TÄNAVA VALGUSTUS	277 400	347 366	327 933	327 990	313 500	-4,4%
06400	55	Majandamiskulud	277 400	347 366	327 933	327 990	313 500	-4,4%
06605		MUU ELAMU- JA KOMMUNAALMAJANDUS	82 466	242 233	116 117	188 849	177 035	52,5%
	50	Personalikulud	22 180	23 983	21 290	20 309	19 265	-9,5%
	55	Majandamiskulud	56 309	213 492	87 629	160 267	157 770	80,0%
	60	Muud kulud	3 977	4 758	7 198	8 273	0	-100,0%

3.5.1 Kommunaalmajanduse arendamine

Tegevusalal on kajastatud Kütise 4 ja Tule 7 hoonete halduskulud. Ka on sellenimelisel tegevusalal kajastatud otseselt Linnavarahalduse kui asutuse personalikulud kommunaalmajanduse valdkonnas.

3.5.2 Tänavavalgustus

Tänavavalgustuse kulude all on kajastatud elektrikulu tänavavalgustusele, tänavavalgustusrajatiste jooksev remont ja hooldus (lampide vahetamine, säästlikumate LED-lampide kasutuselevõtt, kilpide, kaablite, automaatika jne uuendamine, uued postid). Tänavavalgustusrajatise hooldab ja remondib AS KOVEK.

3.5.3 Muu elamu- ja kommunaalmajandus

Eelarve tegevusala “Muu elamu- ja kommunaalmajanduse“ alategevusaladel on kajastatud eelkõige (majandamis-) kulud korterite halduskuludele, kalmistutele ja loomade hoiupaigale. Kulude tõus tuleneb asjaolust, et võrdlusaasta tase oli alplaneeritud, mida kinnitab ka tegelik eelarve täitumine (milles küll osaliselt sisalduvad ka ühekordsed korterite remondikulud).

3.6 Tervishoid

Tervishoiukuludes on kajastatud Laagri ja Saue linna perearstikeskuse majandamiskulud. Lisaks ka kulud nõustamisteenustele ja lastevanematele korraldatavate perekooli loenguteks. Kulud toodud järgnevas tabelis.

Tabel 7. Põhitegevuse kulud aastatel 2016-2018 (eurodes)

Tegevusala	Kulu	Nimetus	2016 eelarve	2016 tegelik täitmine	2017 eelarve	2017 tegelik täitmine	2018 eelarve	Muutus (2018/2017)
TERVISHOID			14 029	17 060	11 525	11 274	11 700	1,5%
072101		LAAGRI ARSTIPUNKT (ÜLDMEDITSIINITEENUSED)	6 129	10 359	5 025	3 573	3 000	-40,3%
	55	Majandamiskulud	6 129	10 359	5 025	3 573	3 000	-40,3%
07400		AVALKUD TERVISHOIUTEENUSED	7 900	6 701	6 500	7 701	8 700	33,8%
	55	Majandamiskulud	7 900	6 701	6 500	7 701	8 700	33,8%

3.7 Vaba aeg ja kultuur

Vaba aja ja kultuuri kulud on toodud järgnevas tabelis.

Tabel 8. Põhitegevuse kulud aastatel 2016-2018 (eurodes)

Tegevusa	Kulu	Nimetus	2016 eelarve	2016 tegelik täitmine	2017 eelarve	2017 tegelik täitmine	2018 eelarve	Muutus (2018/2017)
VABAAEG JA KULTUUR			2 443 329	2 123 955	2 035 766	2 003 633	2 177 202	6,9%
081020		SPORDITEGEVUS	10 700	11 000	10 700	26 503	22 700	112,1%
	45	Sihtfinantseerimine	10 000	10 300	10 000	20 725	22 000	120,0%
	55	Majandamiskulud	700	700	700	5 778	700	0,0%
081023		SAUE SPORDIKESKUS	47 997	57 611	87 078	98 626	162 334	86,4%
	50	Personalikulud	0	1 084	36 833	32 939	86 244	134,1%
	55	Majandamiskulud	47 997	56 527	50 245	65 687	76 090	51,4%
081023		LVH - SAUE SPORDIKESKUS	59 473	61 645	56 062	112 421	63 342	13,0%
	50	Personalikulud	59 473	61 645	56 062	112 421	63 342	13,0%
08103		PUHKEPARGID	18 230	8 507	18 105	0	0	-100,0%
	55	Majandamiskulud	18 230	8 507	18 105	0	0	-100,0%
081051		SAUE MUUSIKA KOOL	398 905	363 125	0	0	0	
	50	Personalikulud	356 548	320 467	0	0	0	
	55	Majandamiskulud	42 357	42 658	0	0	0	
08106		LASTE HUVIALAMAJAD JA KESKUSED	112 264	78 290	0	0	0	
	55	Majandamiskulud	112 264	78 290	0	0	0	
081070		NOORSOOTÕO JA NOORTEKESKUSED	13 842	2 625	11 362	8 256	3 737	-67,1%
	55	Majandamiskulud	13 842	2 625	11 362	8 256	3 737	-67,1%
081077		ÄÄSMÄE KULTUURI JA SPORDI SIHTASUTUS	27 450	27 450	31 737	30 937	33 324	5,0%
	45	Sihtfinantseerimine	27 450	27 450	31 737	30 937	33 324	5,0%
081079		SAUE NOORTEKESKUS	285 958	215 285	298 563	280 169	278 862	-6,6%
	50	Personalikulud	153 886	95 902	156 941	156 866	164 788	5,0%
	55	Majandamiskulud	132 072	119 383	141 622	123 304	114 074	-19,5%
081079		LVH - SAUE NOORTEKESKUS	64 092	51 371	53 233	65 411	57 722	8,4%
	50	Personalikulud	64 092	51 371	53 233	65 411	57 722	8,4%
081090		VABA AJA ÜRITUSED	349 178	314 889	498 824	421 436	520 710	4,4%
	45	Sihtfinantseerimine (s.h tegevustoetused)	273 005	260 127	312 694	279 072	389 303	24,5%
							47 824	
							1 300	
							960	
							960	
							19 393	
							19 375	
							21 771	
							18 018	
							16 560	
							49 385	
							42 088	
							237 634	

Tegevusa	Kulu	Nimetus	2016 eelarve	2016 tegelik täitmine	2017 eelarve	2017 tegelik täitmine	2018 eelarve	Muutus (2018/2017)
					Ühekordsed toetused		25 000	
					Projektitoetused		56 669	
					Toetused spordiklubidele		70 000	
	50	Personalikulud	642	315	34 837	23 296	22 047	-36,7%
	55	Majandamiskulud	72 666	53 979	148 535	118 467	107 760	-27,5%
	60	Muud kulud	2 865	468	2 758	600	1 600	-42,0%
081092		MTÜ RIISIPERE KULTUURISELTS	0	0	1 455	1 455	2 224	52,9%
	45	Sihtfinantseerimine	0	0	1 455	1 455	2 224	52,9%
081093		MTÜ LEHETU KÜLASELTS	0	0	10 665	10 665	12 625	18,4%
	45	Sihtfinantseerimine	0	0	10 665	10 665	12 625	18,4%
082011		TURBA RAAMATUKOGU	25 866	23 575	28 198	27 779	29 313	4,0%
	50	Personalikulud	13 302	13 322	13 413	13 580	13 664	1,9%
	55	Majandamiskulud	10 926	9 223	12 812	12 657	15 649	22,1%
	60	Muud kulud	1 638	1 030	1 973	1 542	0	-100,0%
082012		SAUE VALLA RAAMATUKOGU	70 150	63 803	78 866	84 551	92 990	17,9%
	50	Personalikulud	46 860	43 365	49 366	46 874	51 795	4,9%
	55	Majandamiskulud	23 290	20 438	29 500	37 677	41 195	39,6%
082019		HÜÜRÜ RAAMATUKOGU	8 385	7 546	7 883	7 620	8 957	13,6%
	50	Personalikulud	670	0	540	0	402	-25,6%
	55	Majandamiskulud	7 715	7 546	7 343	7 620	8 555	16,5%
082016		ÄÄSMÄE RAAMATUKOGU	56 147	48 245	58 887	56 987	60 723	3,1%
	50	Personalikulud	41 597	35 329	43 807	40 177	45 998	5,0%
	55	Majandamiskulud	14 550	12 916	15 080	16 810	14 725	-2,4%
082015		RIISIPERE RAAMATUKOGU	24 404	21 998	25 467	25 545	26 421	3,7%
	50	Personalikulud	13 302	13 432	13 463	13 978	13 648	1,4%
	55	Majandamiskulud	9 780	7 683	10 560	10 345	12 773	21,0%
	60	Muud kulud	1 322	883	1 444	1 222	0	-100,0%
082018		RUILA RAAMATUKOGU	18 570	12 710	18 990	18 889	24 204	27,5%
	50	Personalikulud	12 826	12 661	13 246	11 676	14 450	9,1%
	55	Majandamiskulud	5 744	49	5 744	7 213	9 754	69,8%
082013		KERNU RAAMATUKOGU	15 931	15 008	16 587	20 489	20 672	24,6%
	50	Personalikulud	10 102	11 001	10 758	9 682	12 711	18,2%
	55	Majandamiskulud	5 829	4 007	5 829	10 807	7 961	36,6%
082014		LAITSE RAAMATUKOGU	9 068	5 353	9 477	9 428	12 909	36,2%
	50	Personalikulud	5 371	5 353	5 780	5 306	6 690	15,7%
	55	Majandamiskulud	3 697	0	3 697	4 121	6 219	68,2%
082017		SAUE LINNA RAAMATUKOGU	97 907	67 589	98 586	97 653	89 670	-9,0%
	50	Personalikulud	62 884	41 363	62 642	61 979	52 083	-16,9%
	55	Majandamiskulud	35 023	26 226	35 944	35 675	37 587	4,6%
082017		LVH - SAUE LINNA RAAMATUKOGU	19 228	20 548	21 293	24 430	23 089	8,4%
	50	Personalikulud	19 228	20 548	21 293	24 430	23 089	8,4%
082021		SAUE VALLA KULTUURIKESKUS	116 606	105 107	122 889	121 832	127 260	3,6%
	50	Personalikulud	53 861	47 652	53 339	50 413	57 060	7,0%
	55	Majandamiskulud	62 745	57 455	69 550	71 419	70 200	0,9%
082022		NISSI KULTUURIMAJA	126 819	116 448	137 047	132 467	146 850	7,2%
	50	Personalikulud	77 046	73 429	87 852	79 687	88 151	0,3%
	55	Majandamiskulud	42 121	35 394	41 136	44 917	58 699	42,7%
	60	Muud kulud	7 652	7 625	8 059	7 864	0	-100,0%

Tegevusala	Kulu	Nimetus	2016 eelarve	2016 tegelik täitmine	2017 eelarve	2017 tegelik täitmine	2018 eelarve	Muutus (2018/2017)
082020		RAHVAKULTUUR	228 836	221 099	55 302	60 725	54 984	-0,6%
	45	Sihtfinantseerimine	62 580	69 242	21 155	10 936	27 137	28,3%
	50	Personalikulud	113 293	100 892	11 130	37 065	23 597	112,0%
	55	Majandamiskulud	52 963	50 965	23 017	12 723	4 250	-81,5%
082024		MTÜ MUUSIKASELTS NISSI TROLLID (seltsitegevus)	0	0	35 104	38 272	36 859	5,0%
	45	Sihtfinantseerimine	0	0	35 104	38 272	36 859	5,0%
082023		KERNU VALLA RAHVAMAJA	110 165	107 763	110 003	116 951	141 598	28,7%
	50	Personalikulud	72 144	69 682	71 982	74 966	98 343	36,6%
	55	Majandamiskulud	24 021	24 100	24 021	28 399	24 775	3,1%
	60	Muud kulud	14 000	13 981	14 000	13 586	18 480	32,0%
08208		KULTUURIÜRITUSED	20 350	25 118	0	0	0	
	55	Majandamiskulud	20 350	25 118	0	0	0	
08300		KIRJASTAMISTEENUSED	54 910	41 261	84 077	71 991	65 805	-21,7%
	50	Personalikulud	12 893	12 165	13 027	11 962	15 805	21,3%
	55	Majandamiskulud	41 344	28 516	69 900	59 252	50 000	-28,5%
	60	Muud kulud	673	580	1 150	778	0	-100,0%
08600		MUU KULTUUR	51 898	28 986	49 326	32 146	57 318	16,2%
	45	Sihtfinantseerimine	5 040	5 035	5 040	5 257	0	-100,0%
	50	Personalikulud	41 708	23 810	43 786	26 847	55 318	26,3%
	55	Majandamiskulud	5 150	141	500	42	2 000	300,0%

Sporditegevus

Eelarvekirjel „Sporditegevus“ on kajastatud 22 000 eurot (2017: 10 000 eurot) andekate noorsportlaste toetamiseks („Saue valla Sportlaste toetamise kord“, Saue Vallavolikogu 30.12.2010 määrus nr 32) ja Kernu staadioni majandamiskuludeks. Andekate sportlaste toetuste mahu suurenemise tingib asjaolu, et võrdlusaastal oli selline toetuseliik ainult ühinenud Saue vallas, 2018. aastast aga laieneb tervele vallale.

Saue Spordikeskus

Selle tegevusala all on kajastatud 2018. aastal Saue Spordikeskuse personali- ja majandamiskulud. Asutus Saue Spordikeskus alustas tegevus alates 2017. aasta sügisest. Võrdlusperioodide summades on toodud Saue Huvikeskuse ja ujula vastavad samasisulised kulud.

Asutuse kuludes sisalduvad muuhulgas ka erinevate meistrivõistluste korraldamine aladel (korvpall, male ja kabe, lauatennis, orienteerumine, võrkpall, ujumine, discolf, sulgpall, koroon, jalgpall, kergejõustik), milles omavalitsused võistlevad Harjumaa Omavalitsuste Liidu suve- ja talvapäevadel.

Ka on sellenimelisel tegevusalal kajastatud otseselt Linnavarahalduse kui asutuse personalikulud Saue Spordikeskuse haldamiseks.

Noorsootöö ja noortekeskused

Selle tegevusala all kajastatakse kulud Laitse Seltsimajas asuvale noortekeskusele.

Ääsmäe Spordi ja Kultuuri Sihtasutus

Selle tegevusala alla on vahendid Ääsmäe Spordi ja Kultuuri SA-le, mis tegeleb Ääsmäe piirkonnas noorte huvitegevuse ja spordiringide korraldamisega, samuti tegutseb SA all Ääsmäe noortekeskus Exit.

Saue Noortekeskus

Selle tegevusala alla kajastatakse vahendid Saue Noortekeskusele. Kulud vähenevad võrreldes möödunud eelarveaastaga, kuna teostatakse vähem ettevõtmisi projekteerimise abil.

Ka on sellenimelisel tegevusalal kajastatud otseselt Linnavarahalduse kui asutuse personalikulud Saue Noortekeskuse haldamiseks..

Vaba aja üritused

Tegevusala „Vaba aja üritused“ all on kajastatud Saue linna Huvikeskuse vaba aja ürituste töötasu ja sellelt arvestatud sotsiaalmaksud. Majandamiskuludena on siin kajastatud

107 760 eurot, mis moodustub järgmistest summadest:

51 400 eurot Saue Huvikeskuse majandamiskulud;

9 643 eurot erinevad õppevahendite-ja koolituskulud, kommunikatsiooni-, kultuuri- ja vaba aja sisustamise kulud;

46 717 eurot ülevallaliste ürituste korraldamisega seotud kulud (summa on kajastatud majandamiskuluna, sest puudub hetkel täpne ülevaade, kas ja mis ulatuses on vajadust mingit kulu kajastada sihtfinantseerimiskuluna). Ülevallaliste ürituste kulud on täpsemalt kajastatud järgmises tabelis.

Tabel 9. Ülevallalised üritused 2018 (eurodes)

Ürituse sisu	Summa
Volikogu esimehe ja vallavanema vastuvõtt EV aastapäeva puhul	21 000
Valla sünnipäev	3 200
Valla laululapse eelvoor endise Saue valla territooriumil	1 600
Koolikontserdid Ääsmäel, Laagris ja Pääsküla gümnaasiumis	2 700
Laagri kohvikutepäev	3 200
Ülevallaliste ürituste turundamine	2 000
Kogukonnatelk	3 200
Harjumaa laulu- ja tantsupidu	2 000
2018. aasta Harjumaa laulu- ja tantsupeo osalustasu 3. osamakse (end Saue valla osamakse)	1 417
Noorsootöö tunnustusüritus	3 200
Reserv	3 200
Kokku	46 717

Tabelis toodud kulud on planeeritud sihtfinantseerimisena, sest enne konkreetsete kulude tegemist ei teata täpselt, kas kulu realiseerub sihtfinantseerimisena (kululiik 45) või majandamiskuluna (kululiik 55).

Lisaks on selle tegevusala all planeeritud toetused kogusummas 389 303 eurot:

- eraldised tegevustoetuste saajatele (237 634 eurot);
- eraldised projektitoetuste saajatele (56 669 eurot);
- eraldised ühekordsete toetuste saajatele (25 000 eurot);
- toetus spordiklubidele noorte sporditegevuse toetuseks (70 000 eurot).

Järgnevalt on toodud täpsem analüütika ühekordsete toetuste, projektitoetuste ja tegevustoetuste kohta. Kõiki neid toetusi finantseeritakse „Saue valla mittetulundusühingute, sihtasutuste ja seltsingute poolt läbiviidava piirkondliku kultuuri-, spordi-, noorsootöö ja vabaaja tegevuse toetuse eraldamise tingimused ja korra“ (Saue Vallavolikogu 30.12.2010) määruse nr 31 alusel. Nimetatud korra alusel on endise Saue valla territooriumil finantseeritud kolmanda sektori tegevust kolme sorti toetustega. Kuni uue korra jõustamiseni eeldatavalt 2019. eelarveaastaks saavad ka need MTÜ-d, kes tegutsevad valla territooriumil väljaspool endist Saue valla piirkonda taotlema ühekordseid toetusi eelarves ette nähtud summa piires (25 000 eurot) korras sätestatud põhimõtete alusel. 2018. aasta jooksul on koos uue arengukava väljatöötamisega kavas korda täiendada ja laiendada muudetud kujul kogu valla territooriumile.

Ühekordsed toetused

Ühekordsete toetuse saajad selguvad eelarveaastal jooksvalt. Ühekordsete toetuste kogusummaks on 2018. aastal 25 000 eurot. Igal taotlejal on võimalik esitada ühekordse toetuse taotlus uue ürituse korraldamiseks. Ühekordse toetuse ülempiir on 1 600 eurot ja toetusi saab taotlema ja eraldada vastavalt eelpool nimetatud korrale.

Projektitoetused

Projektitoetuse ülempiir on 3 200 eurot aastas ühele taotlejale. Toetuse andmine toimub „Saue valla mittetulundusühingute, sihtasutuste ja seltsingute poolt läbiviidava piirkondliku kultuuri-, spordi-, noorsootöö ja vabaaja tegevuse toetuse eraldamise tingimused ja korra“ alusel (Saue Vallavolikogu 30.12.2010 määrus nr 31). Taotluste esitamise tähtaeg oli 31.08.2017, taotlused vaatas 2017.a sügisel läbi Saue vallavalitsus ja Saue Vallavolikogu kultuuri-, haridus- ja spordikomisjon.

Tabel 10. Projektitoetused aastatel 2017-2018 (eurodes)

finantseeritav	projekti sisu	2017	2018
MTÜ Koidu Külaselts	Koidu küla tenniseturniirid	0	904
MTÜ Hüüru Külaselts	Lastelaagrid Hüüru mõisas 2018.a koolivaheaegadel	2100	2500
MTÜ Vanamõisa Küla	Vanamõisa jõulumaa koos jõuluturuga	3200	3200
MTÜ ENS Pihlamari	Saue valla Laagri piirkonna eakate vabaajategevuse korraldamine	2500	2500
MTÜ Hüüru Eakate Selts Sügiskuld	Hüüru eakate vabaajategevuse korraldamine	2500	2500
MTÜ Ääsmäe Pensionäride Ühendus Sügis	Ääsmäe ja Valingu-Aila eakate vabaajategevuse korraldamine	2500	2500
MTÜ Harju Jalgpallikool	rahvusvaheline noorte jalgpalliturniir SpringCup 2018, Suvekool 2003-2013 sündinud lastele	3200	3200
MTÜ Laagri Kogukond	Laagri Robocity 2018	3200	3200
MTÜ Tööõppe Ühing	Matemaatika õpe koolist väljas. Õppekäigud sept 2018- mai 2019, Ääsmäe ja Laagri kooli vanema astme õpilastele	785	760
MTÜ Segakoor Wannamoisa	Dirigendi ja koormeisteri töötasu maksmiseks	3200	3200
Saue valla mänguteater	Saue valla harrastusteatri 2017/2018 hooaja etenduse ettevalmistamiseks, sh juhendaja töötasu	1460	1460
Piret Kunts	Ääsmäe laste ja noorte tantsurühmade ettevalmistamine osalemise spordiseltsi Kalev võimlemispeol Tln velotrekil, Harjumaa laulu- ja tantsupeol Viimsis ja 2019 tantsupeo ettevalmistusprotsessis	3200	3200

MTÜ Omakogu	Linnalaager: 2 päeva töötubasid (sh juhendajate tasud), kontsert Vanamõisas; fonogrammide tootmine laululastele	1124	1200
Jõnel Põld	Saue valla laste suvelaager Endla talus Koppelmaal 24.06-29.06.2018.	1900	2500
MTÜ Pere Heaks	Tänavakultuuri linnalaager	1600	2000
MTÜ Kultuuri, hariduse ja spordi selts	noortelaager Augustitreff 6.-10.08.2018	1600	2000
MTÜ Saue Autoklubi	Laste päevalaagrid Jõgisool, 3 vahetust suvel	1068	1845
MTÜ Laagri Tennisekool	Laste linnalaagrid 2018 suvel kokku 8 korral	0	2000
Ääsmäe Kultuuri ja Spordi SA	suusaradade toetus	800	800
MTÜ Vanamõisa Küla	suusaradade toetus	800	800
MTÜ Hüüru Külaselts	suusaradade toetus	800	800
LHSK	suusaradade toetus	800	800
MTÜ Vanamõisa Küla	ülevallaline rahvaspordiüritus jüriööjooks 2018	3200	3200
MTÜ Vanamõisa Küla	ülevallaline rahvaspordiüritus „Rattaretk 2018“	3200	3200
MTÜ Vanamõisa Küla	laste lahtised meistrivõistlused suusatamises	3200	3200
Laagris tegutsevad spordiklubid	ülevallaline rahvaspordiüritus „Sügisjooks 2018“	800	3200
		Kokku	56 669

Tegevustoetused

Vabaajategevuse ja kultuuri finantseerimisel lähtutakse endise Saue valla territooriumi Saue Vallavolikogu 30.12.2010 määrusest nr 31 „Saue valla mittetulundusühingute, sihtasutuste ja seltsingute poolt läbiviidava piirkondliku kultuuri-, spordi-, noorsootöö ja vabaaja tegevuse toetuse eraldamise tingimused ja kord“, mille kohaselt eraldatakse Saue valla kultuuri-, spordi-, noorsootöö- ja vabaajategevuse korraldamiseks

mittetulundusühingule, sihtasutusele, seltsingule ja eraisikule toetust kuni 5% valla eelarvesse planeeritud tulumaksu laekumisest (eraldatav summa kuni 5% võetakse aluseks nn vaba jäägi arvutamisel). 2018. aasta eelarve koostamisel on kavandatud eelnimetatud määraks 4%, millest lähtuvalt esitasid taotlejad eelarvetaotlused.

Tabelis kajastatud summad sisaldavad ka Saue vallale kuuluvate ja MTÜ-dele kasutada antud hoonete majandamiskulusid. Vallale kuuluvate ehitistega seonduvate tegelike majandus- ja personalikulude maksmine toimub vastavalt eelnimetatud määruses ära toodud finantseerimistingimustele, kus vallaülese tähtsusega keskuse (Saue Valla Kultuurikeskus ning Vanamõisa Vabaõhukeskus) ja esmatasandi tõmbekeskuse (Vanamõisa, Hüüru, Ääsmäe, Laagri-Alliku) hoone või rajatise majanduskulu finantseeritakse vastavalt tegelikele kuludele ja täiendavalt on õigus taotleda toetust personalikuludeks kuni 1,5 töökoha (kultuuritöötaja + abitööjõud) ulatuses, arvestades töötasu maksimaalseks suuruseks 1 065 eurot kuus. Erandina on vastavalt määrusele Laagri-Alliku piirkonna kultuurilisele teenindajale - Saue valla kultuurikeskusele - ette nähtud 3,0 arvestusliku töökoha ulatuses palgafondi. Kolmanda tasandi tõmbekeskuses (Pällu, Koppelmaa, Tagametsa, Püha, Pärinurme, Aila) tegutsevat taotlejat toetatakse tegevustoetusega kuni 960 eurot aastas. Tegevustoetuse jaotamise põhimõtete järgi eraldatakse vahendeid ka Saue valla kultuurikeskusele, kuna Laagri piirkonnas täidab tavapärase külakeskuse rolli kultuurikeskus.

MTÜ Riisipere Kultuuriselts

Selle tegevusala alla kajastatakse sihtfinantseerimine MTÜ Riisipere Kultuuriseltsile.

MTÜ Lehetu Külaselts

Selle tegevusala alla kajastatakse sihtfinantseerimine MTÜ Lehetu Külaseltsile.

Raamatukogud

Saue vallas tegutseb seitse rahvaraamatukogu: Saue Vallaraamatukogu, Ääsmäe Raamatukogu, Riisipere Raamatukogu, Saue linna Raamatukogu, Kernu Vallaraamatukogu, Ruila Raamatukogu, Turba Raamatukogu ja Laitse Raamatukogu. Vallaeelarvest kaetakse töötajate töötasud, teenuse osutamiseks vajalikud majandamiskulud ja investeeringud ning osaliselt ka teavikute komplekteerimiskulud. Teavikute komplekteerimiseks lisandub täiendav riigipoolne eraldis. Osade raamatukogude (Saue Vallaraamatukogu) kuludes esineb tõus majandamiskuludes, mis tuleneb sellest, et erinevalt eelmisest aastast kajastatakse ka raamatute kulu tekkepõhiselt nende väärtuses, kuigi need saadakse sihtfinantseerimistoetusena. Samuti on Laitse ja Kernu Raamatukogus suurenenud kulude kogumaht tulenevalt suurematest infotehnoloogilistest väljaminekutest. Eraldi tegevusalal tuuakse välja otseselt Linnavarahalduse kui asutuse personalikulud Saue Linnaraamatukogu haldamiseks.

Rahvakultuur

Selle tegevusala all on kajastatud toetus Saue linna kultuuriseltsidele ja MTÜ-dele (18 000 eurot), lisaks Saue linna kollektiivide Harjuma laulu- ja tantsupeost osavõtmise kulud (6 137 eurot). Lisaks kajastatakse sellel tegevusalal toetused MTÜ-dele summas 3 000 eurot (Haiba Spordiklubi, Mõnuste Külaarendamise Selts, MTÜ Ruila Mõis, Laitse Seltsimaja MTÜ – varem kajastati valdavalt need toetused tegevusalal „Seltsitegevus“).

Lisaks on selle tegevusala all kajastatud Saue Huvikeskuse personalikulud summas 23 597 eurot ja majandamiskulud seltsitegevuse edendamiseks summas 4 250 eurot.

Saue Huvikeskus tegeleb väga mitmel vaba aja ja kultuuri tegevusalal (vastavalt riigi poolt ette antud juhendist tulenevale klassifitseerimisele). Tulenevalt sellest, mis projektide või huvialaringidega konkreetsel aastal rohkem või vähem tegeletakse, kajastatakse ka kulud vastaval tegevusalal kas suurema või väiksemana. 2018. aastal on Saue Huvikeskuse personalikulud rahvakultuuri tegevusalal suurenenud, mille põhjuseks ongi asjaolu, et

korraldatakse rohkem selle valdkonna alla liigitatavat huvitegevust.

Rahvakultuuri alla on kajastatud eelkõige kulud kultuurikeskustele ja sihtfinantseerimised erinevatele seltsidele. Saue vallas on järgmised kultuurikeskused: Nissi Kultuurikeskus (Riisipere ja Turba kultuurimajad) ja Kernu Valla Rahvamaja. Sisuliselt on vallas kultuurikeskusena ka Saue Valla Kultuurikeskus (Laagris), kuid tulenevalt riigi poolt välja antud kulude klassifitseerimise juhendis toodud detailsetele nõuetele kajastatakse selle kulud tegevusala „Seltsitegevus“ alaeelarves.

Kernu Valla Rahvamaja personalikulud on suurenenud, kuna lisandunud on 1,0 kultuurijuhi ametikoht (ametikoht loodi 2017. aasta suvel).

MTÜ Muusikaselts Nissi Trollid

Selle tegevusala alla kajastatakse sihtfinantseerimine MTÜ Muusikaseltsile Nissi Trollid, mis pakub endise Nissi valla territooriumil lastele muusikalist huviharidust. Nissi vallal ei ole oma muusikakooli, vaid on 1999. aastal sõlmitud MTÜ Nissi Trollidega ühise tegutsemise leping, mille järgi vald annab MTÜ-le 2020. aastani kasutada tasuta ruume ja vald katab ruumide kommunaalkulud. Samuti sõlmitakse MTÜga igal aastal sihtotstarbeline tegevustoetuse leping.

Saue Valla Kultuurikeskus

Saue valla kultuurikeskuse tegevuse eesmärgiks on pakkuda võimalusi erinevatele sihtgruppidele vaba aja sisustamiseks ja huvitegevusega tegelemiseks. Ühes kuus pakutakse teenust pea 2 000 külastajale.

Ringhäälingu- ja kirjastamiskulu

Selle kirje all kajastatakse valla ajalehe trükkimise ja kojukande kulud ning lehe küljendamise ning muud väljaandmisega seotud kulud.

3.8 Haridus

Tegemist on kõige suurema põhitegevuse kuluvaldkonnaga. Haridusvaldkonna kulude eesmärk on tagada Saue valla lastele tingimused alushariduse ja põhihariduse omandamiseks ning soodustada õpilaste huviharidusega tegelemist. Eesmärgi saavutamiseks peab Saue Vallavalitsus 1 gümnaasiumi (Saue Gümnaasium), 3 põhikooli (Ääsmäe Põhikool, Nissi Põhikool, Turba Põhikool), 2 lasteaed - põhikooli (Kernu Põhikool, Ruila Põhikool) ning 8 lasteaeda (Laagri Lasteaed, Turba Lasteaed, Ääsmäe Lasteaed, Riisipere Lasteaed, Veskitammi Lasteaed, Nõlvaku Lasteaed ja Tuleviku Lasteaed). Samuti omab Saue vald OÜ-d Laagri Haridus- ja Spordikeskus, mille struktuuriüksusteks on Laagri Kool ja Laagri Huvikool.

Koostööd lasteaia- ja koolikohtade osas tehakse naaberomavalitsustega, eelkõige Tallinna linnaga. Olulisel kohal on jätkuvalt koostöö erasektoriga, seda nii alushariduse, üldkeskhariduse kui ka huvihariduse osas. Hariduse valdkonna kuludest annab ülevaate järgmine tabel.

Tabel 11. Põhitegevuse kulud aastatel 2016-2018 (eurodes)

Tegevusa	Kulu	Nimetus	2016 eelarve	2016 tegelik täitmine	2017 eelarve	2017 tegelik täitmine	2018 eelarve	Muutus (2018/2017)
HARIDUS			14 827 607	14 609 619	16 399 433	16 496 640	17 937 068	9,4%
091100		LAAGRI LASTEAED	416 721	403 269	516 156	597 460	614 098	19,0%
	50	Personalikulud	333 071	332 333	398 546	389 134	491 608	23,4%
	55	Majandamiskulud	83 650	70 936	117 610	208 327	122 490	4,1%
091103		TURBA LASTEAED	226 958	225 338	244 775	243 340	273 671	11,8%
	50	Personalikulud	175 961	174 320	193 129	192 492	220 305	14,1%
	55	Majandamiskulud	43 220	42 371	41 020	40 301	53 366	30,1%
	60	Muud kulud	7 777	8 647	10 626	10 547	0	-100,0%
091105		SAUE LASTEAED "Midrimaa"	1 268 744	1 193 996	1 323 745	1 292 397	1 334 501	0,8%
	50	Personalikulud	1 019 689	960 917	1 055 384	1 025 333	1 100 670	4,3%
	55	Majandamiskulud	249 055	233 079	268 361	267 064	233 831	-12,9%
091105		LVH - SAUE LASTEAED "Midrimaa"	33 732	51 371	53 233	53 422	40 867	-23,2%
	50	Personalikulud	33 732	51 371	53 233	53 422	40 867	-23,2%
091107		NÖLVAKU LASTEAED	450 081	449 745	483 703	485 171	527 787	9,1%
	50	Personalikulud	347 851	344 948	373 003	367 299	399 232	7,0%
	55	Majandamiskulud	102 230	104 797	110 700	117 872	128 555	16,1%
091109		TULEVIKU LASTEAED	414 574	398 986	447 460	433 351	498 152	11,3%
	50	Personalikulud	327 456	319 978	361 700	347 971	387 605	7,2%
	55	Majandamiskulud	87 118	79 008	85 760	85 380	110 547	28,9%
0921271		LAITSE LASTEAED	209 590	173 146	235 673	193 312	264 463	12,2%
	50	Personalikulud	173 940	155 499	198 723	158 273	224 513	13,0%
	55	Majandamiskulud	35 650	17 647	36 950	35 039	39 950	8,1%
091102		ÄÄSMÄE LASTEAED	426 526	411 137	450 943	419 175	455 048	0,9%
	50	Personalikulud	309 515	309 223	347 628	332 410	356 898	2,7%
	55	Majandamiskulud	117 011	101 914	103 315	86 765	98 150	-5,0%
091108		RIISIPERE LASTEAED	389 535	386 664	374 989	370 707	410 723	9,5%
	50	Personalikulud	246 011	243 758	280 281	278 232	305 238	8,9%
	55	Majandamiskulud	88 227	91 576	73 300	70 144	105 485	43,9%
	60	Muud kulud	55 297	51 330	21 408	22 331	0	-100,0%
0921221		HAIBA LASTEAED	192 416	296 360	195 036	168 637	215 322	10,4%
	50	Personalikulud	171 264	172 702	171 264	142 371	185 650	8,4%
	55	Majandamiskulud	21 152	123 658	23 772	26 265	29 672	24,8%
091106		VESKITAMMI LASTEAED	732 473	699 807	785 684	745 346	797 793	1,5%
	50	Personalikulud	495 103	483 521	549 084	532 225	592 133	7,8%
	55	Majandamiskulud	237 370	216 286	236 600	213 120	205 660	-13,1%
091104		ERALASTEAIAD	647 000	642 322	635 924	648 098	711 000	11,8%
	55	Majandamiskulud	647 000	642 322	635 924	648 098	711 000	11,8%
091101		TEISTELT KOV-DELT OSTETUD LASTEAIATEENUS	403 240	420 598	411 756	483 338	500 000	21,4%
	55	Majandamiskulud	403 240	420 598	411 756	483 338	500 000	21,4%
092121		NISSI PÕHIKOOL	561 044	565 183	640 736	636 181	700 963	9,4%
	50	Personalikulud	425 789	427 112	480 819	482 903	518 965	7,9%
	55	Majandamiskulud	113 752	121 250	136 315	132 570	181 998	33,5%
	60	Muud kulud	21 503	16 821	23 602	20 708	0	-100,0%

Tegevusala	Kulu	Nimetus	2016 eelarve	2016 tegelik täitmine	2017 eelarve	2017 tegelik täitmine	2018 eelarve	Muutus (2018/2017)
092123		ÄÄSMÄE PÕHIKOOL	766 320	724 735	864 955	855 625	892 085	3,1%
	50	Personalikulud	496 885	476 576	596 650	559 269	659 260	10,5%
	55	Majandamiskulud	269 435	248 159	268 305	296 356	232 825	-13,2%
092129		SAUE GÜMNAASIUM (s.h Linnavarahaldus)	2 205 409	2 420 488	2 330 207	2 278 376	2 390 884	2,6%
	50	Personalikulud	1 640 405	1 887 426	1 776 155	1 749 608	1 864 510	5,0%
	55	Majandamiskulud	565 004	533 062	554 052	528 768	526 374	-5,0%
092129		LVH - SAUE GÜMNAASIUM (s.h Linnavarahaldus)	254 339	259 211	267 705	183 733	276 218	3,2%
	50	Personalikulud	254 339	259 211	267 705	183 733	276 218	3,2%
092124		TURBA KOOL	732 750	711 060	755 701	737 870	892 806	18,1%
	50	Personalikulud	550 455	538 117	581 916	582 912	719 185	23,6%
	55	Majandamiskulud	134 426	128 117	146 732	133 495	173 621	18,3%
	60	Muud kulud	47 869	44 826	27 053	21 463	0	-100,0%
092128		ERAKOOLID	87 180	97 773	60 000	23 844	60 000	0,0%
	55	Majandamiskulud	87 180	97 773	60 000	23 844	60 000	0,0%
092122		KERNU PÕHIKOOL	299 932	315 568	314 721	333 186	375 409	19,3%
	50	Personalikulud	251 120	266 764	268 351	261 827	317 189	18,2%
	55	Majandamiskulud	48 812	48 804	46 370	71 359	58 220	25,6%
092126		TEISTELT KOV-DELT OSTETUD KOOLITEENUS	629 030	648 898	564 903	696 743	726 000	28,5%
	55	Majandamiskulud	629 030	648 898	564 903	696 743	726 000	28,5%
092127		RUILA PÕHIKOOL	578 259	594 263	621 496	635 116	765 713	23,2%
	50	Personalikulud	469 356	487 986	508 497	496 177	571 598	12,4%
	55	Majandamiskulud	108 903	106 277	112 999	138 938	194 115	71,8%
092125		LAAGRI KOOL	1 868 953	1 648 683	2 079 375	2 084 021	2 316 545	11,4%
	45	Sihtfinantsseerimine	1 736 253	1 530 812	1 946 675	1 946 675	2 183 845	12,2%
	55	Majandamiskulud	132 700	117 871	132 700	137 346	132 700	0,0%
095100		NOORTE HUVIHARIDUS	0	0	208 723	197 523	328 000	57,1%
	55	Majandamiskulud	0	0	208 723	197 523	328 000	57,1%
095102		SAUE HUVIKESKUS	0	0	79 632	62 272	79 631	0,0%
	50	Personalikulud	0	0	65 142	47 129	64 651	-0,8%
	55	Majandamiskulud	0	0	14 490	15 143	14 980	3,4%
095102		LVH - SAUE HUVIKESKUS	0	0	0	3 456	5 772	
	50	Personalikulud	0	0	0	3 456	5 772	
095101		SAUE MUUSIKAKOOL	0	0	460 316	439 372	458 178	-0,5%
	50	Personalikulud	0	0	400 450	380 413	403 625	0,8%
	55	Majandamiskulud	0	0	59 866	58 959	54 553	-8,9%
095101		LVH - SAUE MUUSIKAKOOL	0	0	0	23 982	23 089	
	50	Personalikulud	0	0	0	23 982	23 089	
09600		KOOLITRANSPORT	125 568	100 445	75 680	178 507	116 630	54,1%
	41	Sotsiaaltoetused	21 630	25 194	5 000	2 953	4 630	-7,4%
	55	Majandamiskulud	96 615	68 057	50 333	168 162	112 000	122,5%
	60	Muud kulud	7 323	7 194	20 347	7 393	0	-100,0%
09601		KOOLITOIT	523 301	525 964	491 364	517 266	501 542	2,1%
	41	Sotsiaaltoetused	0	75 058	0	0	0	
	50	Personalikulud	29 687	27 614	20 347	0	11 542	-43,3%
	55	Majandamiskulud	486 059	416 352	464 216	517 266	490 000	5,6%
	60	Muud kulud	7 555	6 940	6 801	0	0	-100,0%
09602		ÕÕMAJA	3 850	3 759	3 275	4 212	0	-100,0%
	55	Majandamiskulud	3 850	3 759	3 275	4 212	0	-100,0%
09609		MUUD HARIDUSE ABITEENUSED	15 000	0	58 686	65 536	150 000	155,6%
	50	Personalikulud	0	0	50 986	65 536	150 000	194,2%
	55	Majandamiskulud	15 000	0	7 700	0	0	-100,0%
09800		MUU HARIDUS	365 082	240 850	362 881	406 065	234 178	-35,5%
	50	Personalikulud	61 544	54 556	45 253	29 529	191 980	324,2%
	55	Majandamiskulud	278 713	168 978	291 180	362 526	5 000	-98,3%
	41	Sotsiaaltoetused	24 825	17 316	26 448	14 010	37 198	40,6%

Alushariduse valdkonna kulude ülevaade

Lasteaiad

Saue vallas on 8 lasteaeda: Ääsmäe Lasteaed, Tuleviku Lasteaed, Veskitammi Lasteaed, Laagri Lasteaed, Nõlvaku Lasteaed, Riisipere Lasteaed, Turba Lasteaed ja Saue Lasteaed „Midrimaa“ (eelarves tuuakse eraldi välja selle haldamiseks personalikulud asutuse Saue Linnavarahaldus poolt), lisaks Kernu Põhikooli Haibas asuv lasteaia osa „Riisikas“ ja Ruila Põhikooli Laitses asuv lasteaia osa „Kirsiaed“. Saue valla munitsipaallasteaedades käib kokku 1 231 last.

Mõnede lasteaedade tegevuskulud suurenevad. Järgnevas tabelis on toodud täpsemad põhjused.

Tabel 12. Alushariduse kulud

Lasteaed	Kulu	Põhjused
Laagri LA	Personalikulud	Kulud suurenevad tulenevalt eelkõige vajadusest palgata täiendavat personali (uus lasteaiatiib).
Turba LA	Personalikulud	Haridusasutuste seni kehtinud palgakorralduse põhimõtted näevad ette, et põhipalga miinimummäär on seotud pedagoogide riiklikult kehtestatud palga alammääraga.
Turba LA	Majandamiskulud	Rühma remonditööd. Kütte ja korrashoiuteenuste kulude suurenemine.
Tuleviku LA	Majandamiskulud	Lasteaia sisehoovi ja mänguväljaku renoveerimine. Carl Orffi muusikapillide soetamine. Müra summutavate plaatide paigaldamine kolme rühma.
Nõlvaku LA	Majandamiskulud	Automaatika projekteerimisalased tööd.
Tuleviku LA	Majandamiskulud	Ruumide parendus.
Laitse LA	Personalikulud	Seoses uue rühma avamisega 4 kuu täiendavad personalikulud. Palkade üldine 5% tõus.
Haiba LA	Personalikulud	Õpetajate palga tõus.
Haiba LA	Majandamiskulud	Rühmaruumide värvimine. Transpordikompensatsioon.

		Õppevahendite täiendav kulu.
Riisipere LA	Personalikulud	Haridusasutuste palgakorralduse seni kehtinud põhimõtted näevad ette, et põhipalga miinimummäär on seotud pedagoogide riiklikult kehtestatud palga alammääraga.
Riisipere LA	Majandamiskulud	IT-arendus. Inventari uuendamine. Üldised majandamiskulud (küte, elekter) suurenevad.

Eelarvesaasta jooksul kavandatakse palgakorralduse ühtlustamist, hariduslike tugiteenuste osalist viimist vallavalitsuse haridusosakonna alla ning majanduskulude väljaviimist majanduslike tugiteenuste alla (haldusosakond, Linnavarahaldus), millega korrigeeritakse vastavalt ka allasutustele tegelikult eraldatavat eelarvet.

Ka suurenevad kulud eralasteaedadele ja teistelt KOVDelt ostetud lasteaiakohtadele. Arvestatud on seejuures teatava reserviga.

Eralasteaedalt ja teistelt kohalikelt omavalitsustelt ostetav lasteaiateenus

Saue valla lapsed saavad kasutada lisaks kohtadele valla munitsipaallasteaedades ka kohti eralasteaedades ja –hoidudes. Eralasteaedade kulusid kaetakse tavapäraselt 11 kuu ulatuses, juulikuus makstakse eralasteaedadele ja –hoidudele toetust vaid nende laste eest, kes just sel kuul ka realselt kohta kasutavad. 2017. aasta mais kasutas eralasteaia või –hoiu teenust 256 last.

2018. aasta jaanuaris käib 132 ühinenud Saue valla last teiste kohalike omavalitsuste lasteaedades, kus koha arvestusliku maksumuse tasub Saue vald.

Eralasteaedade kulu moodustab koos teistelt KOVDelt ostetud lasteaiakohtade kuludega, valla oma lasteaedade kuludega ja lapsehoiutoetuse kuludega ühtse kulurühma, mille iga osa kulusid on suhteliselt raske ette prognoosida, kuna need sõltuvad perekondade konkreetsetest eelistustest.

Põhihariduse valdkonna kulude ülevaade

Põhikoolid

Saue vallas asub seitse põhihariduse omandamist võimaldavat kooli - Ääsmäe Põhikool, Nissi Põhikool, Kernu Põhikool, Turba Kool, Ruila Põhikool ja Saue Gümnaasium (eelarves tuuakse eraldi välja selle haldamiseks personalikulud asutuse Saue Linnavarahaldus poolt). Lisaks Laagri Kool, mis tegutseb erakoolina valla omandis oleva OÜ Laagri Haridus- ja Spordikeskus (LHSK) struktuuris. Põhikooli õpilaste arvud 28.12.2017 seisuga on järgmised:

Ääsmäe Põhikool 194 last, Laagri Kool 827 õpilast, Nissi Põhikool 152 õpilast, Kernu Põhikool 57 õpilast, Turba Kool 130 õpilast, Ruila Põhikooli 156 õpilast, Saue Gümnaasiumi põhikooli osa 875 õpilast (gümnaasiumi osa 114 õpilast).

Osadel koolidel on toimunud kulude suurenemised. Järgnevas tabelis on toodud täpsemad põhjused.

Tabel 13. Üldhariduse kulud

Kool	Kulu	Põhjused
Laagri Kool		Kulude suurenemine seoses kahe uue paralleeli avamisega.
Nissi Põhikool	Majandamiskulud	Kulude suurenemine seoses uute arvutite rendilepinguga. Majanduskulude kasv seoses 2017. aasta alaplaneeringuga. Tugiteenuste ost (kaob ära varasem Innove kehtinud soodustus). Transpordikulude kasv seoses täiendavate ujumistundidega (transportundi).
Saue Gümnaasium	Majandamiskulud	Olemasolevate klassiruumide-moodulite rendikulud. Ka sisaldab eelarvekirje Saue Gümnaasiumile lisatud varasemate perioodide eest Toetusfondist saadud kulutamata koolituskulude summat.
Kernu Põhikool	Majandamiskulud	Suurenenud isikliku sõiduauto kasutamise ja õppevahendite täiendava kulu.
Ruila Põhikool	Personalikulud	Ringijuhtide töötasu tõus.

Ruila Põhikool	Majandamiskulud	Tõusnud kulud küttele, elektrile, puhastusteenuste sisseostule. Inventari soetus (toolid aulasse, tahvlid jm).
----------------	-----------------	---

Eelarvesaasta jooksul kavandatakse palgakorralduse ühtlustamist, hariduslike tugiteenuste osalist viimist vallavalitsuse haridusosakonna alla ning majanduskulude väljaviimist majanduslike tugiteenuste alla (haldusosakond, Linnavarahaldus), millega korrigeeritakse vastavalt ka allasutustele tegelikult eraldatavat eelarvet.

Ka suurenevad kulud teistelt KOVDelt ostetud koolikohtadele. Arvestatud on seejuures teatava reserviga.

Erakoolidelt ja teistelt kohalike omavalitsustelt ostetavad koolikohad

Teistelt kohalike omavalitsustelt ostetavate koolikohtade kulu arvestuse aluseks on õpilaskoha maksumus, mille ülempiiriks on plaanis määrata Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse alusel 2018. aastaks 89 eurot kalendrikuus lapse kohta. 331 Saue valla last käib teiste kohalike omavalitsuste (eelkõige Tallinna linna) koolides põhikooli astmes ning 361 noort gümnaasiumi astmes.

Saue valla eelarves on ette nähtud ka vahendid erakoolidelt ostetava koolitusteenuse katmiseks. Ehkki kohalikul omavalitsusel ei ole seadusest tulenevat kohustust osaleda erakoolide kulude katmises, võttis Saue Vallavolikogu oma 21.12.2017 toimunud istungil vastu määruse, mille alusel osaleb Saue vald erakoolide tegevuskulude katmises. Põhikooliastmes käib erakoolides 144 last (lisaks 800 last Laagri Koolis) ning gümnaasiumiastmes käib erakoolis 32 last.

Lisaks omavalitsusele annab arvestava panuse põhihariduse finantseerimisse ka riik, makstes õpetajate ja koolijuhtide palkade, õppekirjanduse jm tarbeks toetusfondist vastavat toetust.

Noorte huviharidus

Eelarvekirjelt „Noorte huviharidus“ finantseeritakse huvialaringide kulusid.

Saue vallal on varasemast lepingud Tallinna, Keila linna ja Harku vallaga, mille alusel makstakse Saue valla laste eest munitsipaalhuvikooli koha omamaksumus ja vanemate kanda jääb ainult vanematele kehtestatud osalustasu.

OÜ LHSK-le kuulub Laagri Huvikool, kus on kaugelt üle 1 000 õppekoha. Vald toetab LHSK-d läbi eelarve võimaldades kasutada tasuta ruume. Endise Saue valla lapsed saavad käia ka erahuvikoolides ja –ringides ning neid toetatakse 16 euroga kuus. Saue vallal on lepingud 40 erahuvikooli ja –ringiga ning seal käib ca 600 last.

Endise Saue linna lapsed saavad toetatud läbi selle, et eelarvest eraldatakse toetust 18 Saue linnas toimetavale spordiklubile 10 eurot kuus lapse kohta. Lapsi ringides käib ca 500. 2018. aastal on riigil plaanis eraldada Saue vallale huvihariduse toetamiseks täiendavalt 208 000 eurot (raha kasutamise eelduseks on valla volikogu poolt kinnitatud kava, mis kõigil neljal ühinenud omavalitsusel on olemas ja kinnitatud).

Saue Huvikeskus

Saue Huvikeskus pakub õpilastele vaba aja sisustamiseks erineva suunitlusega huviringe, nt loodusteaduse huviring, tantsimine, joonistamine, käsitöö jne. Lisaks korraldab huviringe ka täiskasvanutele, toob kohale teatrietendusi ja tegeleb (linna-)vallarahvale ürituste korraldamisega, nt jaanitule ja rahvatantsupeo „Saue Sõlg“ korraldamine. Ka on sellenimelisel tegevusalal kajastatud otseselt Linnavarahalduse kui asutuse personalikulud Saue Huvikeskuse haldamiseks.

Saue Muusikakool

Saue Muusikakoolis on võimalik laulda poistekooris ja õppida mitmel pillierialal, nt klaver, viiul, basskitarr, löökpillid jne. Koolis õpib 290 last. Ka on sellenimelisel tegevusalal kajastatud otseselt Linnavarahalduse kui asutuse personalikulud Saue Muusikakooli haldamiseks.

Koolitransport

Eelarvekirjelt „Koolitransport“ finantseeritakse otseselt õpilaste kooli transportimise

kulud. Kuna paljud transpordiliinid ei ole üheselt klassifitseeritavad ainult koolitranspordiks ja kuna ühinenud nelja omavalitsuse eelarved olid koostatud erineva lähenemisega kulude klassifitseerimisele, siis ei ole otseselt kulud võrdlusaastaga võrreldavad.

Koolitoit

Eelarvekirjel „Koolitoit“ kajastatakse kulud õpilaste tootlustamisele. Osaliselt katab neid kulusid tuludes Toetusfondi eraldi vastava komponendi ulatuses. Kõik Saue vallas elavad või õppivad põhikooli õpilased saavad koolilõuna tasuta. Saue vald maksab koolilõuna vahe (koolilõuna maksumus – riigi toetus koolilõuna kohta). Gümnaasiumiastmes maksavad koolilõuna hinnavahe õpilased või nende vanemad ise. Koolitoidu kogueelarvest 2018. aastaks moodustab 6 973 eurot Toetusfondist varasematel perioodidel koolitoiduks saadud (Saue Gümnaasiumi poolt) kasutamata vahendite maht, mis suunatakse kasutamiseks 2018. aastasse.

Muud hariduse abiteenused

Eelarve tegevusalal on kajastatud lastele määratud tugiisikute töötasukulud. 2018. aastal hinnatakse vajadust suuremaks kui võrdlusaastal.

Muu haridus

Eelarvekirje „Muu haridus“ all kajastatakse kulud haridust administreerivale personalile (sh kahe logopeedi, psühholoogi, erivajadustega laste spetsialisti ja sotsiaalpedagoogi palgakulud), reserv koolide personali palgatõusuks, õpilastoetusteks (vahetus (üli-) õpilase toetus, õpilastoetus ja gümnaasiumitoetus), vahendid õpilaskodude kohatasudeks jne. Võrdlusaastal kajastasid osad ühinenud vallad sellel tegevusalal ka ostetud koolikohtade kulu. Aastal 2018. on kõik ostetud koolikohtade kulu kajastatud tegevusalal „Teistelt KOV-delt ostetud koolikohad“.

3.9 Sotsiaalne kaitse

Sotsiaalse kaitse valdkonna eesmärgiks on Saue valla elanikele ja nende perekondadele toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks abi osutamine ja sotsiaalsete erivajadustega isikutele sotsiaalsele turvalisusele, arengule ja ühiskonnas kohanemisele kaasaaitamine. Ülevaade sotsiaalvaldkonna kuludest on toodud järgnevalt.

Tabel 14. Põhitegevuse kulud aastatel 2016-2018 (eurodes)

Tegevus	Kulu	Nimetus	2016 eelarve	2016 tegelik täitmine	2017 eelarve	2017 tegelik täitmine	2018 eelarve	Muutus (2018/2017)
SOTSIAALNE KAITSE			2 637 989	2 389 319	2 431 214	2 188 144	2 735 638	12,5%
10110		HAIGETE SOTSIAALNE KAITSE	4 000	5 086	6 000	0	7 400	23,3%
10110	41	Sotsiaaltoetused	4 000	5 086	6 000	0	7 400	23,3%
10120		PUUETEGA INIMESTE SOTSIAALHOOLEKANDEAS UTUSED	38 610	34 622	28 610	34 642	32 000	11,8%
	55	Majandamiskulud	38 610	34 622	28 610	34 642	32 000	11,8%
10121		MUU PUUETEGA INIMESTE SOTSIAALNE KAITSE	187 401	193 293	222 896	117 604	225 136	1,0%
	41	Sotsiaaltoetused	149 465	175 582	152 879	84 604	183 020	19,7%
	45	Sihtfinantseerimine	32 680	16 150	3 300	3 300	3 300	0,0%
	50	Personalikulud	835	1 561	1 156	2 541	0	-100,0%
	55	Majandamiskulud	4 421	0	65 561	27 159	38 816	-40,8%
102000		EAKATE SOTSIAALHOOLEKANDEAS UTUSED	223 225	198 086	150 970	128 960	135 000	-10,6%
	50	Personalikulud	50 275	32 800	15 970	0	0	
	55	Majandamiskulud	172 950	165 286	135 000	128 960	135 000	0,0%
102001		SAUE LINNA PÄEVAKESKUS	120 917	112 787	83 323	93 878	100 685	20,8%
	50	Personalikulud	63 614	59 516	64 883	64 492	79 809	23,0%
	55	Majandamiskulud	57 303	53 271	18 440	29 386	20 876	13,2%
102001		LVH - SAUE LINNA PÄEVAKESKUS	19 228	15 835	15 970	14 610	17 330	8,5%
	50	Personalikulud	19 228	15 835	15 970	14 610	17 330	8,5%
102002		NÕLVAKU PÄEVAKESKUS	28 765	22 048	28 065	24 240	21 800	-22,3%
	55	Majandamiskulud	28 765	22 048	28 065	24 240	21 800	-22,3%
10201		MUU EAKATE SOTSIAALNE KAITSE	302 852	283 835	237 986	174 151	228 756	-3,9%
	41	Sotsiaaltoetused	170 100	190 293	199 160	123 941	217 900	9,4%
	45	Sihtfinantseerimine	103 067	56 202	1 225	15 016	1 456	18,9%
	50	Personalikulud	16 319	15 259	16 757	15 624	0	-100,0%
	55	Majandamiskulud	13 366	22 081	20 844	19 569	9 400	-54,9%
10400		HAIBA LASTEKODU	380 686	400 724	369 186	430 687	391 372	6,0%
	50	Personalikulud	270 824	305 044	270 824	309 812	301 638	11,4%
	55	Majandamiskulud	100 787	95 680	89 734	120 875	89 287	-0,5%
	60	Muud kulud	447	0	0	0	447	
	41	Sotsiaaltoetused	8 628	0	8 628	0	0	-100,0%

Tegevusa	Kulu	Nimetus	2016 eelarve	2016 tegelik täitmine	2017 eelarve	2017 tegelik täitmine	2018 eelarve	Muutus (2018/2017)
10402		MUU PEREKONDADE JA LASTE SOTSIAALNE KAITSE	637 172	555 480	591 453	584 001	730 180	23,5%
	41	Sotsiaaltoetused	517 589	486 074	511 264	418 644	705 300	38,0%
	50	Personalikulud	87 373	54 207	59 190	75 968	13 380	-77,4%
	55	Majandamiskulud	32 210	15 199	20 999	89 389	11 500	-45,2%
10500		TÖÖTUTE SOTSIAALNE KAITSE	2 000	273	1 000	0	10 000	900,0%
	41	Sihtfinantseerimine	2 000	273	1 000	0	10 000	900,0%
10600		ELUASEMETEENUSED SOTSIAALSETELE RISKIRÜHMADELE	124 627	35 957	113 684	7 840	141 837	24,8%
	41	Sotsiaaltoetused	113 397		106 534	7 840	130 037	22,1%
	55	Majandamiskulud	11 230	35 957	7 150	0	11 800	65,0%
10700		RISKIRÜHMADE SOTSIAALHOOLEKANDEAS UTUSED	2 000	1 557	2 000	0	2 000	0,0%
	55	Majandamiskulud	2 000	1 557	2 000	0	2 000	0,0%
10701		RIIKLIK TOIMETULEKUTOETUS	211 337	233 013	223 458	199 044	204 071	-8,7%
	41	Riiklik toimetulekutoetus	211 337	233 013	223 458	199 044	204 071	-8,7%
10702		MUU SOTSIAALSETE RISKIRÜHMADE KAITSE	8 880	8 833	8 800	18 301	17 000	93,2%
	41	Sotsiaaltoetused	6 000	4 620	3 800	2 785	14 000	268,4%
	55	Majandamiskulud	2 880	4 213	5 000	15 516	3 000	-40,0%
10900		SOTSIAALKAITSE HALDUS	346 289	287 890	347 813	360 186	471 070	35,4%
	41	Sihtfinantseerimine	12 950	14 443	12 630	8 950	30 000	137,5%
	50	Personalikulud	255 113	250 444	274 831	294 794	367 030	33,5%
	55	Majandamiskulud	78 186	22 799	60 312	56 435	74 000	22,7%
	60	Muud kulud	40	204	40	7	40	0,0%

Valdkonna eesmärkide saavutamiseks osutab Saue Vallavalitsus sotsiaalteenuseid ning maksab erinevatele riskigruppidele suunatud toetusi (nii KOV poolt vabatahtlikult makstavad toetused kui riiklikud toetused). Sotsiaalteenused ja toetused jagunevad eelkõige järgmiste tegevusalade peale: tegevusala 10110 (Haigete sotsiaalne kaitse), tegevusala 10121 (Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse, sh toetus MTÜ-le Saue Linna Invaühing), tegevusala 10201 (Muu eakate sotsiaalne kaitse, milles muuhulgas kajastub 1 456 eurot sihtfinantseerimisena MTÜ-le Nissi Valla Pensionäride Ühendus), tegevusala 10402 (Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse), 10500 (Töötute sotsiaalne kaitse), 10600 (Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele) ja tegevusala 10701 (Riiklik toimetulekutoetus, sisaldab ka eelmisest eelarveaastast ületulevat kasutamata jääki summas 1 062 eurot).

Sotsiaalse kaitse kuludes (tegevusalakood 10) on arvestatud ka täiendava kuluga sotsiaaltoetuste ühtlustamiseks summas 300 000 vastavalt uuringule „Kernu, Nissi ja Saue valla ning Saue linna ühinemisega kaasnevate finantsmõjude hinnang.“ Sotsiaaltoetuste eelarve koostamisel on arvestatud põhimõttega, et saaks ühtlustada omavalitsuste toetused suuremate toetuste suunas, sealjuures kajastuvad osad toetused uue nime all peale erinimeliste samatüübiliste toetuste ühendamist. Sotsiaaltoetuste kogumahuks on planeeritud ca 1,5 mln eurot.

Järgnevalt toodud detailsemalt ülevaade iga tegevusala kaupa osutatavate sotsiaalteenuste ja antavate sotsiaaltoetuste kohta.

Puuetega inimeste sotsiaalhoolekandeesutused (10120) ja Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse (10121)

Puuetega täiskasvanud inimestele makstakse transporditoetust ning leibkonna sissetulekust sõltuvaid ravimi-, terviseabi- ja viipekeeleteenuse toetust.

Raske ja sügava puudega isiku ning puudega lapse hooldajatoetust makstakse puudega isiku hooldajale. Kulu suuruseks on planeeritud 80 000 eurot (65 000 eurot toetused, millele lisanduvad sotsiaalmaksud 15 000 eurot). Puuetega inimestele osutavad erihoolekandeteenust Haraka Kodu, Väana-Viti Kodu, Keila Sotsiaalkeskus, Tallinna Noortekeskus Juks jne (muu puuetega inimeste sotsiaalhoolekandeesutused). Kodu- ja sotsiaaltransporditeenust osutavad Nõlvaku Sotsiaalkeskus ja Saue Päevakeskus. Kolmanda sektori kaudu aitavad puudega inimesi tegutsevad invaühingud, MTÜ-d ja seltsingud.

Eraettevõtja osutab Tondi ja Mattiase kooli puudega laste regulaarsõidud haridusasutustesse ja tagasi (puuetega laste sotsiaaltransport). Puuetega lastele, kes ei saa kasutada koolis või lasteaias käimiseks ühistransporti kompenseeritakse vajadusel kooli või lasteaeda sõidukulud. Riiklikust toetusfondist toetatakse puuetega lastele vajalikke teenuseid.

Eakate sotsiaalhoolekandeesutused ja Saue linna Päevakeskus

Kajastatakse ostetavate hooldekodukohtade kulud ning kulutused Saue linna Päevakeskuse ülalpidamiseks. Ka on sellenimelisel tegevusalal kajastatud otseselt Linnavarahalduse kui asutuse personalikulud Saue linna Päevakeskuse haldamiseks.

Muu eakate sotsiaalne kaitse (10201) ja eakate sotsiaalhoolekandeesutused (10200)

Saue valla eakatele ning puuetega makstakse tugitoetust taotluse alusel. Tugitoetus on pensionäridele ja puuetega lastele suunatud toetus, mille eesmärgiks on kompenseerida eakatele ja puuetega laste peredele lisakulusid, mis võivad tuleneda nende tervislikust seisundist või eaga kaasnevast tegevusvõime langusest. Raske ja sügava puudega isikutele makstakse tugitoetust kahekordse piirsumma ulatuses. Täiendavalt kajastub kirjel toetus, mida makstakse eakatele, kelle leibkonnas on pere ühe liikme sissetulek alla kahekordse riikliku toimetulekupiiri (üks elava pensionäri puhul alla kolmekordse piirmäära), makstakse ravimi- ja tervisetootust abivahendite-, taastusravi jm terviskulude kompenseerimiseks. Matusetoetust makstakse antud eelarvekirje kaudu riigi eelarve tasandusfondi sihtrahadest surnud isiku matuse korraldajale. Ka on sellel tegevusalal planeeritud ühekordsed kulutused traditsiooniliste sotsiaalvaldkonna suunitlusega koosviibimiste korraldamiseks (eakate jõulupidudeks jne).

Eakate üldhooldusteenuse toetamisel lähtutakse eaka varalisest seisust (muu eakate hoolekandeesutused). Eakate vaba aja huvitegevust korraldab Saue Päevakeskus, kolmanda sektori MTÜ-d ja seltsingud.

Sotsiaaltoetused lastele ja lastega peredele (10402 muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse)

Laste ja perede toetamine vastavalt 1. jaanuarist kehtima hakanud sotsiaaltoetuste määramise korra alusel. Lastele ja lastega peredele on suunatud sünnitoetus, esmakordselt kooli mineva lapse toetus ja koduse lapse toetus. Vähekindlustatud lastega peredele on suunatud laste ravimitoetus, kooli- ja lasteaiatoetus, koolieelse lasteasutuse omaosaluse toetus ning lapse ühekordne vajaduspõhine sotsiaaltoetus. Vanemliku hoolitsuseta laste ülalpidamist rahastatakse valla eelarvest (asendushooldus- ja järelhooldusteenus ning

hoolduspered summas ca 10 000 eurot).

Ka kajastatakse siin riiklikud toetused: Vajaduspõhine peretoetus (6 829 eurot) ja raske ja sügava puudega lastele abi osutamise toetus ehk puuetele lastele lapsehoiuteenuse toetus (39 895 eurot) koos eelmisest aastast ülejäänud kasutamata jäägiga (vajaduspõhine peretoetus – 675 eurot, raske ja sügava puudega lastele abi osutamise toetus – 6 097 eurot). Sellel eelarve tegevusalal kajastati varasemalt ka tugiisikute palgakulusid, mis on 2018. aastal viidud üle tegevusalale „Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse“ 10121.

Haiba Lastekodu (10400)

Saue Vallavalitsus eraldab läbi eelarve vahendeid Haiba Lastekodule, mille katteks aga tulevad sisuliselt samas summas vahendid teistele omavalitsustele müüdavatest teenustest.

Töötute sotsiaalne kaitse

Kulutused töötute aktiveerimiseks vajalike erinevate koolituste ja teenuste (nõustamisteenus, tööklubi, ettevõtluskoolitus, psühholoogiline nõustamine jne) osutamiseks.

Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele (10600)

Sellel tegevusalal kajastatakse Tule tn 7 ja muude linna sotsiaalkorterite kasutada andmise toetus abivajajatele.

Riiklik toimetulekutoetus (10701)

Riiklik Toimetulekutoetuse tegevusalal kajastatakse toimetulekutoetuste kulu, mille katteallikaks on tulude poolel samas summas Toetusfondi eraldise komponent.

Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse (10702)

Kulutused valla eestkostel, vanglast vabanenud valla kodanike ja toimetulekuraskustesse sattunud (elamispinna kaotus) peredele ning vallalt eluaseme taotlejate järjekorras olijate eluaseme probleemi lahendamiseks (eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele), varjupaigateenuse ostmiseks eluaseme puudumisel (riskirühmade sotsiaalhoolekandeesutused). Toimetulekuraskustes, pagulase staatusega isikute ja

vältimatut sotsiaalabi vajavate isikute toitlustuskulude ja muude teenuste osaline hüvitamine.

Muu sotsiaalne kaitse (10900)

Selle tegevusala all kajastatakse sotsiaalse kaitse otsesed administreerimiskulud koos tugiteenustega (infotehnoloogiakulud) ja Laagris asuva sotsiaalosakonna ruumide ülalpidamiskulud. Lisaks on planeeritud vahendid sotsiaalteenuste (sh erinevad nõustamisteenused) osutamiseks.

4. INVESTEERIMISTEGEVUS

Investeermistegevuse sissetulekud

Investeermistegevuse sissetulekutes on kajastatud järgmises tabelis toodud toetusrahad.

Tabel 15. Investeermistegevuse sissetulekud (2018)

Toetussumma	Selgitus toetusrahade projektile
8 000	Ruila kool mõisakoolide projekt
291 310	Saue linna lasteaia fassaadi soojustamise toetus lasteaia energiatõhusamaks muutmiseks
910 350	Toetus Koru Lasteaed-Põhikooli ehitamiseks
516 000	Saue linna Perearstikeskuse ehitamise toetus (2018. aasta osa)
674 576	Laagri Lasteaia ehitamise sihtfinantseerimistoetus
690 000	Laagri Tervisekeskuse sihtfinantseerimistoetus
306 000	Koru-Kotka kergtee ehitamise sihtfinantseerimise toetus
990 500	Ühinemistoetuse 2018. aasta osa
4 386 736	Kokku

Tabelis toodud ühinemistoetuse osale järgneb 2019. aastal osa summas 995 250 eurot. Koos juba 2017. aastal laekunud summaga (495 250 eurot) ja 2018. ning 2019. aastal laekuva ühinemistoetuse osamaksetega ulatub ühinemistoetus kokku 2 481 000 euroni.

Ka on investeermistegevuse sissetulekutes kajastatud põhivara müük (elamukrundid Laagri alevikus ja Vanamõisa ning Vatsla külades) summas 80 000 eurot.

Investeermistegevuse sissetulekute kogusumma on 4 466 736 eurot.

Investeeringustegevuse väljaminekud

Investeeringustegevuse väljaminekud koosnevad põhivara soetamise väljaminekutest (kajastatud eelarves kululiigiga 15), põhivara soetamise eesmärgil antavatest sihtfinantseerimistest (kajastatud eelarves kululiigiga 4502) ja intressikulust. 2018. aastal teostatavate investeeringustegevuse väljaminekute summa on 15 067 129 eurot. Järgnevalt on toodud investeeringustegevuse väljaminekud (koond-)tegevusalade kaupa.

4.1 Üldised valitsussektori teenused

4.1.2 Vallavalitsus

Eelarve tegevusalale „Vallavalitsus“ on planeeritud sanitaarremont vallavalitsuse hoonetes ja uue haldushoone projekteerimine.

Tabel 16. Üldvalitsemise investeeringud 2018 (eurodes)

Kood	Nimi	Info	Eelarve 2018
	KOKKU		136 200
01112	Vallavalitsus	Remonditööd	10 000
01112	Vallavalitsus	Haldushoone projekteerimine	126 200

4.1.2 Valitsussektori võla teenindamine

Eelarves on ette nähtud kulud laenuintressidele summas 105 000 eurot.

4.2 Majandus

Majanduse tegevusala investeeringud on kajastatud järgmises tabelis.

Tabel 17. Majanduse investeeringud 2018 (eurodes)

Kood	Nimi	Info	Eelarve 2018
	KOKKU		1 461 000
04510	Maanteetransport	Sõiduteede investeeringud	678 000
04510	Maanteetransport (MTÜ Vanamõisa Küla)	Vanamõisa Vabaõhukeskuse autoparkla ja aia ehitus	20 000
04510	Maanteetransport	Kergteede investeeringud	543000
04740	Üldmajanduslikud arendusprojektid (terr.plan)	Kapitaliseeritavad ehitus-tehnilised projektid	220 000

4.2.1 Maanteetransport (vallateede ja -tänavate korrashoid)

Kergliiklusteede osas on linnapiirkondade meetme toetusrahade abil kavas valmis ehitada Kotka-Koru kergtee ning koostöös Maanteeametiga läheb ehitamisele (valmimine 2019. aastal) Veskitammi ristmiku raudteealune jalakäijate tunnel koos Selveri-suunalise kergtee ühenduslõiguga. Väiksemad kergteede lõigud on plaanis Saue linnas (Kadakamarja, Tule tn, Pärnasalu-Nurmesalu) ning Turbas (Jaama tn kergtee, lisaks teostada lasteaia parkla ülekate). Kergteede summade hulka on arvestatud ka uute bussiootekodade (ca 8-10 tk) paigaldamisega erinevates piirkondades (sh Turbas, kus on varasemalt üks ootekoda jäänud panemata). Asfaltbetoonkatete uuendamine ning kuumpinnatud kergkatete ehitamine toimub vastavalt teehoiukavas 2018. aastaks kavandatud teelõikudel. Summade jagunemine investeeringuobjektide vahel on esialgne ning täpsed objektide maksumused ja vahendite jaotus nendele sõltuvad läbiviidud vähempakkumiste (riigihangete) tulemustest.

Lisaks kruusateede mustkatttega katmisele on kavas suuremas mahus korrastada olemasolevaid kruusateelõike eelkõige Kernu ja Nissi piirkondades, kus selliste teede hooldamisel on tekkinud kõige suurem vajak. Katete rajamise ning kruusateede parandamise käigus tuleb ka puhastada ja korrastada sadeveerajatised (truubid, kraavid). Remondi- ja investeeringuprojektides võib tulla korrektiive (vahetusi või lisaobjekte), kui erinevatest projektimeetmetest või riiklikest toetustest saadakse täiendavat rahastust seletuskirjas nimetatud objektide ehitamiseks. Objektide valikut võib mõjutada ka teemaade omandamisprotsess.

4.2.2 Üldmajanduslikud arendusprojektid

Eelarve tegevusalal „Üldmajanduslikud arendusprojektid“ on valla ehitatavate ja kaasabil valmivate ehitiste projekteerimisväljaminekud. Projekteerimisväljaminekud kajastatakse investeerimistegevuses tulenevalt asjaolust, et raamatupidamisarvestuses on lubatud kajastada projekteerimisväljaminekud põhivara maksumuses. Arvestatud on järgmiste suuremate objektide projekteerimisega: Koru uus põhikooli-lasteaia hoone, Ääsmäe lasteaiahoone soojustamine, kergliiklusteede lõigud.

4.3 Keskkonnakaitse

Keskkonnakaitse tegevusala investeeringud on kajastatud järgmises tabelis.

Tabel 18. Keskkonnakaitse investeeringud 2018 (eurodes)

Kood	Nimi	Info	Eelarve 2018
	KOKKU		996 340
05100	Jäätmekäitlus	Jäätmete kogumispunktid	15 000
05200	Heitveekäitlus	Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni rekonstrueerimine	370 000
05400	Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse	Parkide ehitus, avaliku ruumi väljanägemise korrastamine, mängu- ja spordiväljakud	590 000
05400	Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse (MTÜ Koppelmaa Külaselts)	Külaplatsi laste mänguväljak (linnak)	2 893
05400	Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse (MTÜ Maidla Külaselts)	Suvilate terviseraja laste mänguala inventar	3 168
05400	Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse (MTÜ Maidla Külaselts)	Seltsimaja mänguväljaku ümbruse palklauad	3 197
05400	Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse (MTÜ Hüüru Külaselts)	Hüüru mõisa jõupark (välitrenažöörid)	3 096
05400	Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse (MTÜ Tuula Tutulus)	Tuula ja Pällu mänguväljaku projekteerimine	1 000
05400	Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse (Kodasmaa Külaselts)	Vatsla mänguväljaku kiige aluse rajamine	1 586

05400	Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse (MTÜ Koidu Külaselts)	Koidu mänguväljak (võrkpüramiid)	3 200
05400	Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse (MTÜ Välja Selts)	Välja piirkonna mänguväljak I etapp (linnak)	3 200

4.3.1 Jäätmekäitlus

Kavas on Keskkonnainvesteeringute Keskusest taotletava toetuse abil valmis ehitada iseteenindavad jäätmejaamad Laagri alevikus ja Saue linnas ning piisava nõudluse olemasolul ka Riisiperes.

4.3.1 Heitveekäitlus

Heitveekäitluse investeeringud on suunatud EL asulareoveedirektiivi (91/271/EMÜ) ja joogiveedirektiivi (80/778/EMÜ parandatud 98/83/EÜ) nõuete täitmisele Saue vallas ja sadevetega seotud probleemide lahendamiseks. Keskkonnakaitse investeeringud moodustuvad Heitveekäitluse investeeringutest 310 000 eurot (sh Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt rahastatavate veemajandusprojektide omaosalused: juba rahastatud Tuula 40 000 eurot ja Alliku 245 000 eurot ning kavandatav uus taotlus ühendvalla ühise purgla rajamiseks Saue linna piirkonnas) ning valla poolt keskkonnatoetuse raames antavad toetused põhivara soetamiseks summas 60 000 eurot. Tuula ja Alliku veemajandusprojektide omaosalused rahastatakse vallale kuuluva AS-i Kovek aktsiakapitali laiendamise teel. Keskkonnatoetuse raames teostatav põhivara sihtfinantseerimise väljaminek võib konkreetsetest taotlustest sõltuvalt kvalifitseeruda ka teiste tegevusalade väljaminekuteks, kuid lihtsuse huvides planeeritakse need väljaminekud käesoleval hetkel Heitveekäitluse tegevusalal, mida siis vastavalt vajadusele planeeritakse ümber lisaeelarves.

4.3.2 Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse, haljastus

Tegevusala „Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse, haljastus“ investeeringute all on planeeritud avalike parkide, mänguväljakute, spordiplatside ja muude avalike vaba aja

rajatiste investeeringud, sh investeeringutoetused MTÜ-dele ja SA-dele. Suuremateks objektideks on Laagri alevikus Teemanti ja Redise parkide ehitus ning Laagri ja Saue linna lipuväljakud (riikliku toetuse omafinantseering), samuti Saue linna Tule tn mänguväljaku täiendamine. Objektide maksumused ning vahendite jaotus investeeringuobjektide vahel sõltuvad läbiviidud vähempakkumiste tulemustest.

4.4 Elamu- ja kommunaalmajandus

Elamu- ja kommunaalmajanduse tegevusala investeeringud on kajastatud järgmises tabelis.

Tabel 19. Elamu- ja kommunaalmajanduse investeeringud 2018 (eurodes)

Kood	Nimi	Info	Eelarve 2018
	KOKKU		435 000
06400	Tänavavalgustus	Võrgustiku uuendamine	185 000
06605	Muu elamu- ja kommunaalmajandus	Investeeringute reserv	250 000

Elamu- ja kommunaalmajanduse alaliigi “Tänavavalgustuse” all on materiaalsete varade soetamisena kajastatud rekonstrueerimised või uusehitised, millest olulisemad on Laagri aleviku ja Saue linna tänavavalgustuse uuendamise projektid (KIK taotluste omaosalused, Laagriale on toetusotsus olemas, Saue linnale on kavas taotlus sisse anda), Munalaskme küla valgustuse uuendamine, Veskitammi tn äärsete valgustite väljavahetamine, Tammetalu tee - Harku metsa terviserada, väljaehitamisele minevad Laagri parkide alad, liinide pikendamised üksikute postidega. Tänavavalgustuse rajamisel ja uuendamisel kasutatakse uusimaid energiasäästlikke LED-valgusteid ning võimalusel nutikaid energiasäästulahendusi. Tänavavalgustusrajatised ehitab enamasti AS KOVEK, kergteedega seotud projektides tee-ehitushanke võitja. Muu elamu- ja kommunaalmajanduse investeerimistegevuse all on kajastatud ka haldusjuhi investeeringute reserv summas 250 000 eurot (2017: 100 000 eurot). Näiteks on planeeritud sellest reservist katta väiksemad parendused ja investeeringud, mille realiseerumise täpne summa või viis ei ole eelarve koostamise ajal teada. Samuti kaetakse selle kirje alt osaliselt

majanduskulud, mis eelarve aasta jooksul tsentraliseeritakse majanduslike tugiteenuste näol ning korrigeeritakse hiljem lisaelarve kaudu.

4.5 Tervishoid

Tervishoiu tegevusala investeeringud on kajastatud järgmises tabelis.

Tabel 20. Tervishoiu investeeringud 2018 (eurodes)

Kood	Nimi	Info	Eelarve 2018
	KOKKU		2 967 000
072102	Perearstikeskus (Saue linn)	Tervisekeskuse 2018. aasta osa	900 000
072102	Perearstikeskus (Saue linn)	Tervisekeskuse projekteerimine 85000 eurot	85 000
07400	Avalikud tervishoiuteenused	Laagri tervisekeskuse finantseering	1 982 000

Tervishoiu investeeringute eelarve tegevusalale on planeeritud kahe tervisekeskuse projekteerimise ja ehitamisega seotud kulud, millele on eraldatud toetus vastavast meetmest. Laagri tervisekeskuse ehitushange on läbi viidud, maksumuseks on arvestatud 1 982 000 eurot (toetus sellest 690 000 eurot). Saue linna perearstikeskuse projekteerimine käib, projekteerimiskulu on 85 000 eurot ning ehituskuludeks on arvestatud ca 900 000 eurot (2018. aastal), sellest toetusrahaks 516 000 000 eurot. 2019. aastasse jääb makseteks 300 000 eurot.

4.6 Vabaaeg ja kultuur

Vabaaeg ja kultuuri tegevusala investeeringud on kajastatud järgmises tabelis.

Tabel 21. Vaba aeg ja kultuuri investeeringud

Kood	Nimi	Info	Eelarve 2018
	KOKKU		988 664
081031	Puhkepargid	Mänguväljakud	55 000
081090	Saue-Jõgisoo Haridusselts	Jõgisoo Seltsimaja maaküte	6 080
081090	MTÜ Vanamõisa Küla	Vanamõisa vabaõhukeskuse parkla toetus	20 000
081090	MTÜ Tuula Tutulus	Tuula seltsimaja omafinantseering	121 000
081090	MTÜ Ääsmäe Külakeskus	Ääsmäe külakeskuse omafinantseering	700 000
081090	MTÜ Hüüru Külaselts	Hüüru mõisa omafinantseering	86 584

Vaba aja ja kultuuri eelarve tegevusalale on planeeritud investeeringutoetused mittetulundusühingutele. Investeeringutoetused põhinevad „Mittetulundusühingute ja sihtasutuste investeeringutoetuste määramise ning maksmise korrale.“ Investeeringutoetuse saamiseks sai taotlusi esitada kuni 31.08.2017.

Investeeringutega toetatakse eelkõige hoonete rekonstrueerimist ja ehitamist. Eelarve koostamisel eelistati selliseid taotlusi, millele tuleb vallapoolsele omafinantseeringule lisaks kaasfinantseering Euroopa Liidu ja siseriiklikest toetusmeetmetest (sh LEADER-programm jt).

4.7 Haridus

Hariduse tegevusala investeeringud on kajastatud järgmises tabelis. Saue linna kooli spordihalli ehitus teostatakse investeeringuna läbi vallale kuuluva OÜ Saue Spordirajatised. Saue linna lasteaia Midrimaa ja Ääsmäe lasteaedade soojustamised toimuvad CO2 kvoodi toetusrahade abil. Tuleviku lasteaia fassaadi soojustamiseks on samuti kavas taotleda toetust. Koru kooli ehitus peaks algama sügisel ning kajastatud on esimese kahe kuu jooksul vajalik summa. Ääsmäe kooli vana korpuse rekonstrueerimiseks on summad kavandatud juhaks, kui vald ei peaks saama toetust uue korpuse ehitamiseks. Samuti on kajastatud Laitse Lasteaia täiendava rühmaruumi projekteerimine ja ehitus.

Hariduse tegevusala investeeringud on kajastatud järgmises tabelis.

Tabel 22. Hariduse investeeringud 2018 (eurodes)

Kood	Nimi	Info	Eelarve 2018
	KOKKU		6 977 925
091105	Lasteaia juurdeehitused	Midrimaa lasteaia fassaadi soojustamine-lasteaia energiatõhusus	416 675
091100	Laagri Lasteaed	Hoone rekonstrueerimine (viimane osa)	114 000
091102	Ääsmäe Lasteaed	Ääsmäe Lasteaia soojustamise omafinantseering	350 000
091108	Riisipere Lasteaed	Hoone renoveerimine	37 500
091106	Tuleviku Lasteaed	Tuleviku Lasteaia fassaad	100 000
091100	Laitse Lasteaed	Laitse Lasteaia täiendava rühmaruumi ehitamine	250 000
092125	Laagri Kool	Mängumaa atraktsioonide turvaaluste vahetus; lasteaiaruumide sanitaarremont; lavavalgustuse renoveerimine; aula/fuajee kaamerate vahetus; täiendav mööbel; vent torustiku puhastus; inventar kahte uude alustavasse paralleeli	100 000
092120	Koru Kool	Koru Lasteaed-Põhikooli ehituse I osa	250 000
092123	Ääsmäe Põhikool	Ääsmäe kooli II etapp (vana korpuse rekonstrueerimine)	250 000
092127	Ruila Põhikool	Hoonete rekonstrueerimine	22 000
092124	Turba Kool	Hoone kapitaalremont	22 750
092124	Turba Kool	Kooli territooriumi rajatised	30 000
0922012	Linnavarahaldus (Nurmesalu 9)	Saue Gümnaasiumi hoone I korruse ripplagi ja uste väljavahetamine	35 000
0922013	Haridusvaldkonna (kool) investeeringud	Saue linna koolispordihall	5 000 000

4.8 Sotsiaalne kaitse

Sotsiaalse kaitse tegevusala investeeringud on kajastatud järgmises tabelis.

Tabel 23. Sotsiaalse kaitse investeeringud 2018 (eurodes)

Kood	Nimi	Info	Eelarve 2018
	KOKKU		1 000 000
10402	Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse	Laagri munitsipaalramu	1 000 000

Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse (10402)

Muu perekondade ja laste sotsiaalse kaitse eelarve tegevusalale on planeeritud 1 000 000 eurot omaosalust Laagri munitsipaalramu ehitamiseks, kuna vald taotleb ehitamiseks toetust vastavast riiklikust meetmest. Kui vald esimesest voorust toetust ei saa, siis tõenäoliselt on mõistlik minna taotlema teise vooru ja sel juhul võib vastav summa edasi lükkuda järgnevasse aastasse.

Investeeringutegevuse tulem

Investeeringutegevuse tulem ehk sissetulekute ja väljaminekute vahe on 10 600 393 eurot.

5. FINANTSEERIMISTEGEVUS

Finantseerimistegevuses kajastatakse finantseerimistehingud. Finantseerimistehinguteks on laenude võtmise ja tagasimaksmise kajastamine.

Saue valla võlakohustused seisuga 31.12.2017 olid kokku 14 678 892. Seejuures võlakohustusteks klassifitseeruvatest kohustustest 3 600 000 eurot on sihtfinantseerimise kohustus valla tütarettevõtja (Laagri Haridus ja Spordikeskus) ees. 2018. aasta eelarves on planeeritud laenude põhiosa tagasimakseteks ca 1 370 000 eurot.

Finantseerimistegevuse planeerimisel on arvestatud, et eelarve põhitegevuse tulud ületaksid põhitegevuse kulusid, mis on KOFS-i üks nõuetest. Saue valla põhitegevuse tulude ja kulude vahe ehk põhitegevuse tuleml on 2018. aastaks planeeritud 3 618 421 eurot (eelarvestrateegias on ühinenud omavalitsuste 2018. aasta summeeritud põhitegevuse tuleml 3 543 828 eurot ehk tulevaks aastaks planeeritav summa on sellega vastavuses). Kuna investeerimistegevuse maht kokku on 10 600 393 eurot ja teenindatavate laenude maht on ca 1 370 000 eurot, siis põhitegevuse tulemist jääb puudu investeerimistegevuse katmiseks. Investeerimistegevuse katmata osa kaetakse võõrvahenditega.

Finantseerimistegevuse kujundamisel peab arvestama ka põhimääruse nõuetega. Põhimääruse § 59 lg 4 järgi peab eelarve seletuskirjas olema ülevaade laenukohustustest (toodud eelnevates lõikudes) ja selle võtmise võimalustest konsolideerimata arvestuses, mida tehakse järgnevalt. Laenukohustuse võtmist reguleerib KOFS. KOFS-i järgi tohib 2018. aastal olla netovõlakoormuse ülempiir kuni 6-kordne põhitegevuse tulemi summa (ja vähemalt 60% põhitegevuse tuludest). Saue valla **netovõlakoormuse ülempiir** on seega seisuga **31.12.2018 summas 21 710 524 eurot** (6-kordne põhitegevuse tuleml).

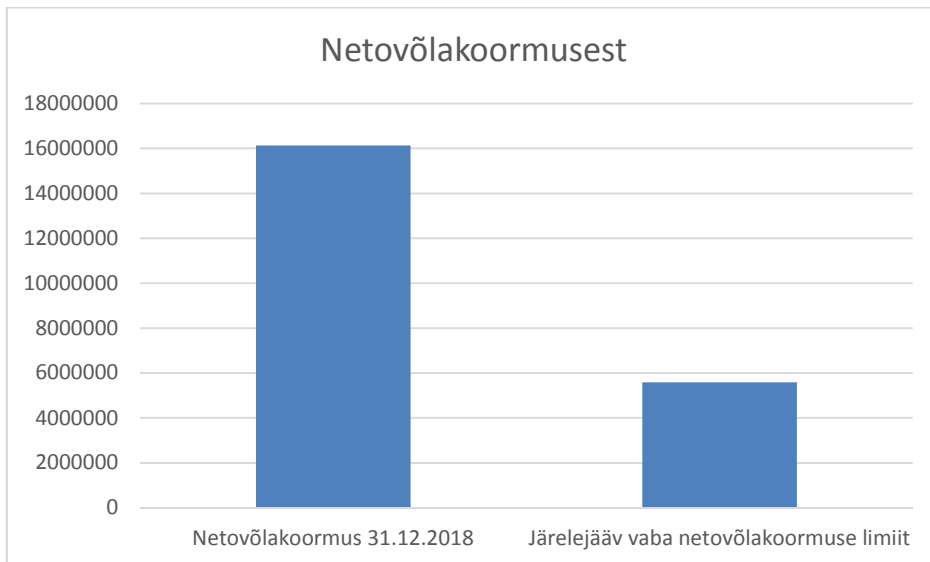
Investeeringustegevus kaetakse likviidsete vahendite muutuse ja põhitegevuse tulemiga. Seda kajastab järgnev tabel.

Tabel 24. Investeeringustegevuse netomahu katteallikad 2018 (eurodes)

Investeeringustegevuse katmiseks vajalik summa	-10 600 393
Likviidsete vahendite muutus	4 500 000
Põhitegevuse tulem	3 618 421
Finantseeringustegevus (netos)	2 481 972
Saldo	0

Saue valla võlakoormus jääb seega seisuga 31.12.2018 tasemele 17 160 864 eurot. Arvestades ka vabasid rahalisi vahendeid eelarveaasta lõpu seisuga (1 036 293 eurot), jääb Saue Vallavalitsuse netovõlakoormus¹ seisuga 31.12.2018 planeeritult ca 16 124 571 euro juurde (**ehk netovõlakoormuse tase ulatub 31.12.2018 ca 49,6%-ni** põhitegevuse tuludest, mis on vastavuses nõuetega. Vabaks netovõlakoormuseks jääb veel ligikaudu 5,6 mln eurot, vt joonis 1.

Joonis 1. Netovõlakoormusest

¹ Netovõlakoormus = Võlakoormus – likviidsete vahendite saldo

6. LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS

2017. aasta rahalisteks vahendite lõppsaldoks kujunes 5 536 293 eurot. 2018. aastal on rahajääk planeeritud vähenema 4 500 000 eurot, jäädes 31.12.2018 tasemele ca 1 036 293 eurot.

LISA

LISA 1

Saue Huvikeskuse erinevatele tegevusaladele jaotunud kulud (eurodes)

Personalikulud

Huvikeskus (08109 - Vaba aeg)	22 047
Huvikeskus (08202 - Rahvakultuur)	23 597
Huvikeskus (09510 - Haridus)	64 651

Majandamiskulud

Huvikeskus (08109 - Vaba aeg)	51 400
Huvikeskus (08202 - Kultuur)	4 250
Huvikeskus (09510 - Haridus)	11 750

Saue Linnarahalduse erinevatele tegevusaladele jaotunud personalikulud (eurodes)

LVH Huvikeskus	5 772
LVH Gümnaasium	276 218
LVH "Midrimaa"	40 867
LVH Noortekeskus	57 722
LVH Muusikakool	23 089
LVH Linnaraamatukogu	23 089
LVH Päevakeskus	17 330
LVH Sport	63 342
LVH Muud (05,06 tegevusalad)	76 519